

Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь
Установа адукацыі
«Магілёўскі дзяржаўны ўніверсітэт харчавання»

Бібліятэка

**БІБЛІАГРАФІЧНЫ ПАКАЗАЛЬНІК
ПРАЦ І НАВУКОВЫХ ПУБЛІКАЦЫЙ**

**кандыдата гістарычных навук,
дацэнта кафедры гуманітарных дысцыплін**

**ПУШКІНА
ІГАРА АЛЯКСАНДРАВІЧА**

Магілёў
МДУХ
2018

УДК 019.922
ББК 91.9
Б59

Рэкамендавана навукова-тэхнічным саветам МДУХ

Працікол № 7 ад 29.11.2018 г.

Складальнік
Гаранінава С. М.

Бібліяграфічны паказальнік прац і навуковых публікацый кандыдата Б59 гістарычных навук, дацэнта кафедры гуманітарных дысцыплін Пушкіна І. А. / склад. С. М. Гаранінава. – Магілёў: МДУХ, 2018. – 53 с.

Паказальнік прысвечаны беларускаму вучонаму ў галіне гістарычных навук, які даследуе ўдзел нацыянальных супольнасцей Беларусі ў грамадска-палітычным і культурным жыцці ў XX ст., мінулую і сучасную гісторыю Магілёва, антысавецкі ўзброены супраціў 1920–30-х гадоў, кандыдату гістарычных навук, дацэнту кафедры гуманітарных дысцыплін Ігару Аляксандравічу Пушкіну і яго навукова-педагагічнай дзейнасці.

У паказальніку размешчана бібліяграфічнае апісанне яго прац з 1993 па 2018 гг. Пры складанні былі выкарыстаны даведачны апарат бібліятэкі МДУХ, яе фонд, а таксама асабістыя матэрыялы І. А. Пушкіна.

Матэрыял размешчаны па відах дакументаў, ўнутры – ў храналагічным парадку.

Бібліяграфічныя запісы складзены адпаведна міждзяржаўным стандартам ГОСТ 7.1–2003 «Библиографическая запись. Библиографическое описание. Общие требования и правила составления», ГОСТ 7.80–2000 «Библиографическая запись. Заголовок. Общие требования и правила составления».

Прызначаны для вучоных-гісторыкаў, аспірантаў, студэнтаў і ўсіх, хто цікавіцца гісторыяй Беларусі і Магілёва.

УДК 019.922
ББК 91.9

© Установа адукацыі
«Магілёўскі дзяржаўны
ўніверсітэт харчавання», 2018

Біяграфія

Пушкін Ігар Аляксандравіч – кандыдат гістарычных навук, дацэнт кафедры гуманітарных дысцыплін Магілёўскага дзяржаўнага ўніверсітэта харчавання.

Нарадзіўся 22.05.1964 г. у горадзе Орша (Беларусь) у сям’і служачых. Беларус. Пасля заканчэння 8 класаў СШ № 14 Оршы паступіў і ў 1983 г. скончыў, атрымаўшы дыплом з адзнакаю, Аршанскае педагагічнае вучылішча. У 1989 г. завочна скончыў Магілёўскі дзяржаўны педагагічны інстытут імя А. А. Куляшова па спецыяльнасці «гісторыя», у 1999 г. завочную аспірантуру Інстытута гісторыі НАНБ. З 2016 г. – дактарант Інстытута гісторыі НАН Беларусі.

Значны ўплыў на фарміраванне гістарычнага светапогляду І. А. Пушкіна аказалі дактары гістарычных навук, прафесары А. П. Грыцкевіч, М. П. Касцюк (акадэмік НАНБ), на далучэнне ў краязнаўства – археолаг З. Яцкевіч (г. Мінск) і краязнаўца В. Сцяпанаў (г. Орша). З 1983 г. жыве ў г. Магілёве. Па размеркаванню ў 1983–1985 гг. працаваў настаўнікам працоўнага навучання ў СШ № 36 г. Магілёва (пазней, па сумяшчальніцтву, настаўнікам гісторыі ў СШ № 18, 30 г. Магілёва, Магілёўскім педагагічным вучылішчы, яўрэйскай прыватнай школе «Ор аравнер»), у 1985–1986 гг. – майстрам вытворчага навучання ў ПТВ № 14 г. Магілёва, у 1986–1991 гг. – старшынёю прафсаюзазнага бюро навучэнцаў ПТВ № 14 прафкама Магілёўскага аўтазавода імя С. М. Кірава, у 1991–1992 гг. – карэспандэнтам магілёўскай газеты «Ратуша», у 1992–2001 гг. – дырэктарам УК «Музей гісторыі горада Магілёва», з 2001 г. – старшым выкладчыкам, дацэнтам кафедры гуманітарных дысцыплін установы адукацыі «Магілёўскі дзяржаўны ўніверсітэт харчавання». Выкладае дысцыпліны: «Гісторыя Беларусі», «Паліталогія», «Гістарычная і культурная спадчына горада Магілёва», «Вялікая Айчынная вайна савецкага народа», «Асновы кіравання інтэлектуальнай уласнасцю», «Гаспадарчае права».

Адзін з ініцыятараў і стваральнікаў, першы дырэктар – Музея гісторыі горада Магілёва (размешчаны ў Магілёўскай ратушы).

У 1998–2001 гг. – вядучы гісторыка-пазнавальных радыёпраграм на «Новым радыё Магілёў». У 1999–2018 гг. прымаў удзел у стварэнні больш 80 гістарычных тэлеперадач для Магілёўскага абласнога і гарадскога тэлебачання. У 2001–2008 гг. – суаўтар і вядоўца цыкла гістарычных перадач «3 гісторыяй поруч» на прыватным гарадскім тэлеканале «2 канал. Магілёў».

У 2002 г. у Інстытуце гісторыі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі абараніў кандыдацкую дысертацыю «Нацыянальныя меншасці БССР у грамадска-палітычным і культурным жыцці. 20-я гады ХХ ст.» па спецыяльнасці «Айчынная гісторыя» (навуковыя кіраўнікі: член-карэспандэнт І. Я. Марчанка, акадэмік НАНБ М. П. Касцюк). У 2005 г. прысвоена вучонае званне «дацэнт».

Лаўрэат прэміі «Дасягненне» Магілёўскага гарвыканкама ў намінацыі «навука» (2003), занесены ў «Кнігу гонару горада Магілёва» (2004). Узнагароджаны памятным знакам «2000 год хрысціянству» (2000), юбілейным

медалём «60 год вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў» (2006); граматамі: Упраўлення культуры Магілёўскага гарвыканкама (1998), Магілёўскага гарвыканкама (1999), Магілёўскага дзяржаўнага ўніверсітэта харчавання (2005), Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь (2008); Ганаровай граматай Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь (2014); лістом удзячнасці Упраўлення культуры Магілёўскага гарвыканкама за ўдзел у правядзенні свята «Дажынкi – 2006».

Аўтар 13 манаграфій (8 у суаўтарстве), 3 курсаў лекцый (1 у суаўтарстве), 20 вучэбна-метадычных работ (3 у суаўтарстве), суаўтар 12 кніг і 3 альбомаў аб Магілёве, укладальнік 15 зборнікаў навуковых прац. Аўтар больш за 320 артыкулаў у навуковых выданнях Беларусі, Балгарыі, Літвы, Польшчы, Расіі, Украіны, Чэхіі (на англійскай, беларускай, польскай і рускай мовах).

Навукова-педагагічная дзейнасць

Пушкін І. А. даследуе ўдзел нацыянальных супольнасцей Беларусі ў грамадска-палітычным і культурным жыцці ў XX ст., мінулую і сучасную гісторыю Магілёва, антысавецкі ўзброены супраціў 1920–30-х гадоў.

Ініцыятар і арганізатар правядзення Міжнародных навуковых канферэнцый пад агульнай назвай «Гісторыя Магілёва: мінулае і сучаснасць» (1998, 2001, 2003, 2005, 2007, 2011), навуковы кіраўнік III, IV, V, VII, X (2017) канферэнцый. Адзін з арганізатараў Міжнароднай навуковай канферэнцыі «Праблемы і перспектывы станаўлення грамадзянскай супольнасці» (20–21 мая 2010, МДУХ), Міжнародных навукова-практычных канферэнцый: «Роля этнічнай, моўнай і культурнай разнастайнасці ў сучасным грамадстве» (29–30 мая 2014, МДУХ), «Ад Магдэбургскага права да сучаснага самакіравання» (28.01.2017, Магілёў), «Кадравая і антыкарупцыйная палітыка як фактары развіцця грамадзянскай супольнасці» (24–25 мая 2018, МДУХ).

Прымаў удзел у аднаўленні выдання і член рэдакцыйнай рады часопісу «Магілёўская даўніна» (1993–2001). Адзін з ініцыятараў і суаўтар (разам з В. Валадзьковай) першай вучэбнай праграмы «Магілёвазнаўства» для навучальных школ горада Магілёва. У 1995 г. першым апрабіраваў выкладанне курса «Магілёвазнаўства» на базе 7 класаў у СШ № 30 (гімназія № 4).

Адзін з арганізатараў усталявання ў Магілёве памятных дошак у гонар: асветніка Георгія Каніскага (1992), друкара Спірыдона Собаля (1993), заслужанага дзеяча культуры Беларусі, тэатральнага рэжысёра Вялянціна Ермаловіча (2015). Быў сярод ініцыятараў зацвярджэння ў якасці афіцыйнага герба Магілёва – герба горада ўзору 1661 г. (зацверджаны Дэкрэтам Прэзідэнта ў 2005 г.), адбудоўвання Магілёўскай ратушы (адноўлена ў 2008 г.).

З’яўляўся актыўным сябрам і адным з кіраўнікоў культурна-асветніцкай суполкі беларусаў г. Магілёва «Машэка» (1989–1999). Захапляўся аматарскім тэатрам пад кіраўніцтвам рэжысёра, заслужанага дзеяча культуры Беларусі

В. Ермаловіча. У 2001 г. атрымаў дыплом за лепшае выкананне ролі другога плану на Мінскім абласным фестывалі аматарскіх тэатраў.

Уваходзіў у склад Беларускага гістарычнага таварыства (2002–2009), грамадскага аб'яднання «Таварыства беларускай мовы імя Ф. Скарыны» (1995–2018), ГА ЗБС «Бацькаўшчына» (1990–2018), арганізацыйнага камітэта па падрыхтоўцы і правядзенні першага Міжнароднага фестывалю духоўнай хрысціянскай музыкі «Магутны Божа» (Магілёў, 1993). У 1993–1995 гг. працаваў у складзе аргкамітэту па правядзенню фестывалю. Удзельнічаў ва ўстаноўчым з'ездзе згуртавання беларусаў свету «Бацькаўшчына» (Мінск, 1990), быў дэлегатам пятага, шостага і сёмага з'ездаў беларусаў свету (Мінск, 2009, 2013, 2017).

Член гарадской камісіі па тапаніміцы і ўшанаванні гістарычнай і культурнай спадчыны Магілёва пры Магілёўскім гарвыканкаме (1992–2018) і архітэктурна-будаўнічага савета пры ўпраўленні архітэктурны і градабудаўніцтва Магілёўскага гарвыканкама (2014–2018); міжведамаснага каардынацыйнага савета па пытаннях захавання гісторыка-культурнай спадчыны пры Магілёўскім гарвыканкаме (2007–2010), грамадскай рады пры Магілёўскім аблвыканкаме па распрацоўцы герба Магілёўскай вобласці, камісіі Магілёўскага гарадскога савета па прадстаўленню да прысвойвання звання «Ганаровы грамадзянін г. Магілёва» (2010–2018), пастаянна дзейнічаючай навукова-метадычнай рады Музея гісторыі Магілёва (2011–2018).

У 2004–2005 гг. навуковы кіраўнік і сувыканаўца навукова-даследчай працы (НДП) «Нацыянальныя меншасці Беларусі: грамадска-палітычная дзейнасць і сацыяльна-прававы статус», выкананай па заказу Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь. У 2006–2010 гг. сувыканаўца НДП «Сацыякультурныя фактары станаўлення грамадзянскай супольнасці (на прыкладзе Магілёўскай вобласці)» ДКПНД на 2006–2010 гг. (нав. кір. Ю. М. Бубнаў).

Кіраўнік і сувыканаўца НДП «Гісторыка-культурныя працэсы ў Беларусі ў XX ст.» (2006–2010), «Гісторыка-культурнае развіццё беларускага народа ў XX ст.» (2011–2015), «Беларускае грамадства: гістарычныя і культурныя традыцыі ў кантэксце сучаснасці» (2016–2020).

У 2011–2013 гг. кіраўнік і выканаўца НДП «Роля нацыянальных меншасцей у забеспячэнні ўстойлівага паступальнага развіцця беларускага грамадства ў навейшай гісторыі Беларусі», у 2014–2015 гг. НДП «Рэлігійныя абшчыны нацыянальных меншасцяў у перыяд станаўлення і развіцця БССР (1920–1930-я гг.)» Дзяржаўнай праграмы навуковых даследаванняў (ДПНД) «Гісторыя, культура, грамадства і дзяржава» на 2011–2015 гг.

У 2012–2013 гг. сувыканаўца навукова-даследчага праекта «Палітыка кіравання этнакультурнай разнастайнасцю ў Беларусі, Малдове і Украіне: паміж савецкай спадчынай і еўрапейскімі стандартамі» (кір. М. Бяспамятных), выкананай пры падтрымцы Цэнтра перадавых даследаванняў і адукацыі CASE Еўрапейскага гуманітарнага ўніверсітэта (Вільнюс, Літоўская Рэспубліка) і Еўрапейскага цэнтра па пытаннях меншасцяў (ЕСМІ, Фленсбург, Германія).

У 2015–2017 гг. удзельнік пастаяннай рабочай групы Праграмы Усходняга Партнёрства Еўрапейскага цэнтра па пытаннях меншасцяў (ЕСМІ, Фленсбург, Германія) «Нацыянальныя меншасці і этнапалітычныя пытанні: Беларусь – Малдова – Украіна» (Eastern Partnership Program of the European Centre for Minority Issues «Minorities and ethno-political issues : Belarus – Moldova – Ukraine») пры падтрымцы Міністэрства замежных спраў Каралеўства Данія (сакавік 2015 – май 2017 г.).

У 2015–2016 гг. адзін з выканаўцаў праекта «Магдэбургскія традыцыі на Магілёўшчыне» (кір. праекта У. Лапцэвіч). У 2015 г. былі праведзены круглыя сталы пра традыцыі Магдэбургскага права ў Шклове, Чавусах, Чэрыкаве, Бялынічах, Крычаве, Горках, Бабруйску. У 2016 г. былі выраблены і ўстаноўлены пры ўдзеле грамадскасці і органаў мясцовай улады інфармацыйныя дошкі пра Магдэбургскае права ў Чэрыкаве, Чавусах, Бялынічах.

У 2015–2017 гг. прымаў удзел у выкананні міжнароднай НДП «Беларуская дыяспара ў Карэліі: фарміраванне і працэсы інтэграцыі (сярэдзіна ХХ – пачатак ХХІ стст.)» РДНФ і БРФФД, выканаўцы: Карэльскі навуковы цэнтр РАН (Расія) і БДУ (Беларусь).

З 2016 г. кіраўнік і выканаўца НДП «Кадровы патэнцыял прамысловасці БССР ва ўмовах адзінага народнагаспадарчага комплексу (1944–1991)» задання ДПНД «Эканоміка і гуманітарнае развіццё беларускага грамадства» на 2016–2020 гг.

Публікації аб дзейнасці І. А. Пушкіна

1. **Пушкин Игорь Александрович** // Кто есть Кто в Республике Беларусь. Люди дела: энциклопедия. – Минск.: Энциклопедикс, 1999. – С. 134.
2. **Пушкин Игорь Александрович** // Кто есть Кто. Деловой мир СНГ: энциклопедия. – Минск.: Энциклопедикс, 2001. – Вып. 1. – С. 170.
3. **Пушкин Игорь Александрович** // Кто есть Кто в Республике Беларусь. Деловой мир. Культура и искусство. Здравоохранение. Народное хозяйство, ветераны войны и труда: энциклопедия. – Минск.: Энциклопедикс, 2001. – Т. 2. – С. 148.
4. **Пушкин Игорь Александрович** // Кто есть Кто. Деловой мир СНГ: энциклопедия. – Минск.: Энциклопедикс, 2002. – Вып. 2. – С. 314.
5. **Пушкін Ігар Аляксандравіч** // Энциклапедыя гісторыі Беларусі: У 6 т. – Мінск: БелЭн, 2003. – Т. 6. Кн. 2 – С. 427.
6. **Пушкин Игорь Александрович** // Кто есть Кто в Республике Беларусь. Деловой мир СНГ: энциклопедия. – Минск.: Энциклопедикс, 2006. – С. 305.
7. **Пушкін Ігар Аляксандравіч** // Историки Беларуси в начале XXI столетия: биобиблиогр. справ. / Г. В. Корзенко. – Минск: Белорус. наука, 2007. – С. 309–310.
8. **Пушкин Игорь Александрович** // Кто есть Кто в Республике Беларусь: энциклопедия. – Минск: Энциклопедикс, 2009. – С. 189.

Асноўныя публікацыі

1. **Нацыянальныя меншасці БССР у грамадска-палітычным і культурным жыцці. 20-я гады XX ст.:** дыс. ... канд. гіст. навук: 07.00.02 / І. А. Пушкін. – Мінск: ІГ НАНБ, 2002. – 145 с.
2. **Нацыянальныя меншасці БССР у грамадска-палітычным і культурным жыцці. 20-я гады XX ст.:** аўтарэф. дыс.... канд. гіст. навук: 07.00.02 / І. А. Пушкін. – Мінск: ІГ НАНБ, 2002. – 20 с.

Манаграфіі, кнігі, зборнікі, альбомы

1. **Нацыянальныя меншасці БССР у грамадска-палітычным і культурным жыцці (20-я гады XX ст.):** манаграфія / І. А. Пушкін; навук. рэд. М. П. Касцюк. – Магілёў: МДУ імя А. А. Куляшова, 2004. – 167 с.
2. **Нацыянальныя супольнасці Беларусі: грамадска-палітычная і культурна-асветніцкая дзейнасць (1990–2005 гг.):** манаграфія / І. А. Пушкін. – Магілёў: МДУ імя А. А. Куляшова, 2007. – 205 с.
3. **Узброены супраціў ва Усходняй Беларусі (20–30-я гады XX ст.): дакументы і матэрыялы** / Ігар Пушкін. – Мінск: Медысонт, 2009. – 192 с.
4. **Удзел нацыянальных меншасцей у грамадска-палітычным жыцці Савецкай Беларусі (1919–1990 гг.):** манаграфія / І. А. Пушкін. – Мінск: Выд. цэнтр БДУ, 2010. – 319 с.
5. **Места памяці руской історыі:** монографія / Г. А. Быковская, А. Н. Злобин, И. В. Иноземцев, И. А. Пушкин [и др.] / под общ. ред. Г. А. Быковской; Воронеж. гос. технол. акад. – Воронеж: ВГТА, 2010. – 268 с.
6. **Гражданское общество и государство (очерки теории и практики взаимодействия):** монографія / Е. М. Бабосов, Ю. М. Бубнов, И. А. Пушкин [и др.]; под общ. ред. Ю. М. Бубнова. – Могилев: МГУП, 2014. – 294 с.
7. **Политика управления этнокультурным разнообразием в Беларуси, Молдове и Украине: между советским наследием и европейскими стандартами:** монографія / Н. Беспамятных, А. Василевич, И. Пушкин [и др.]. – Вильнюс: ЕГУ, 2014. – 300 с.

8. **Нацыянальны сегмент грамадзянскай супольнасці Рэспублікі Беларусь:** манаграфія / І. А. Пушкін [і інш.]. – Магілёў: МДУХ, 2015. – 335 с.
9. **Грамадзянская супольнасць і дзяржава. Станаўленне беларускага самакіравання:** манаграфія / І. А. Пушкін, А. Р. Агееў. – Магілёў: МДУХ, 2017. – 181 с.
10. **Фарміраванне і дзейнасць Магілёўскага Беларускага Камітэта (1917–1918):** манаграфія / А. Р. Агееў, І. А. Пушкін. – Магілёў: МДУ імя А. А. Куляшова, 2017. – 292 с.
11. **Шляхамі БНР: Да 100-годдзя абвяшчэння Беларускай Народнай Рэспублікі:** манаграфія / А. Агееў, І. Пушкін [і інш.]; пад рэд.: І. Соркінай, С. Харэўскага. – Гродна: ЮрСаПрынт, 2018. – 158 с.
12. **Латвія–Беларусь: 1918–2018:** [калектыўная монографія] / редкол. М. Королёв (гл. ред.) і др. – Мінск: Четыре четверти, 2018. – 384 с.
13. **Грамадская і культурна-асветніцкая дзейнасць нацыянальных меншасцей у Беларускай ССР (1919–1991) :** манаграфія / І. А. Пушкін. – Магілёў : МДУХ, 2018. – 423 с.
14. **Магілёўская даўніна ў пытаннях і адказах /** А. Р. Агееў, І. А. Марзалюк, І. А. Пушкін. – Магілёў: Абласная друкарня, 1997. – 192 с.
15. **Магілёўская даўніна ў пытаннях і адказах /** А. Р. Агееў, І. А. Марзалюк, І. А. Пушкін. – 2-е выд., перапрац. і дап. – Магілёў: Абласная друкарня, 1999. – 204 с.
16. **Магілёў на скрыжаванні /** А. Р. Агееў, І. А. Пушкін. – Магілёў: Абласная друкарня, 1999. – 96 с.
17. **Магілёў на скрыжаванні /** А. Р. Агееў, І. А. Пушкін. – 2-е выд., перапрац. і дапоўн. – Магілёў: Абласная друкарня, 2000. – 96 с.
18. **История Могилёвского еврейства: документы и люди: науч.-попул. очерки и жизнеописания.** В 2-х кн. Кн.1 / сост.: А. Литин. – Мінск: Юнипак, 2002. – 256 с.
19. **Узброены супраціў ва Усходняй Беларусі (20–30-я гады ХХ ст.):** дакументы і матэрыялы / І. А. Пушкін. – Магілёў, 2003. – 140 с.
20. **Могилевщина. Легенды, события, люди /** И. Н Курков, И. А. Пушкин. – Мінск: Медиафакт, 2004. – 303 с.

21. **Перекрестки Могилёвской истории** / А. Г. Агеев, Я. И. Климуть, И. А. Пушкин. – Минск: Туринфо, 2004. – 216 с.
22. **История профсоюзного движения Могилёвщины** / А. Г. Агеев, И. А. Пушкин. – Могилёв: УПКП Могилевская областная типография им. Спиридона Соболя, 2005. – 216 с.
23. **История Могилёвского еврейства: документы и люди: науч.-попул. очерки и жизнеописания. В 2 кн. Кн. 2, ч. 1** / сост.: А. Литин. – Минск: Юнипак, 2006. – 388 с.
24. **Могилёвщина: легенды, события, люди** / И. Н. Курков, И. А. Пушкин. – 2-е изд., доп. и перераб. – Минск: Медиафакт, 2008. – 367 с.
25. **Исторический очерк создания и деятельности Могилёвского государственного университета продовольствия** / И. А. Пушкин // 35 лет Могилёвскому государственному университету продовольствия / редкол.; В. А. Шаршунов (пред.). – Минск: Изд. центр БГУ, 2009. – С. 2–53.
26. **История Могилёвского еврейства: документы и люди: науч.-попул. очерки и жизнеописания. В 2-х кн. Кн. 2, ч. 2** / сост. А. Литин. – Минск: Юнипак, 2009. – 396 с.
27. **История Могилёвского еврейства: документы и люди: науч.-попул. очерки и жизнеописания. В 2-х кн. Кн. 2, ч. 3** / сост. А. Литин. – Могилёв: АмелияПринт, 2011. – 516 с.
28. **Могилёв Mogilev** / Автор текста И. А. Пушкин. – Минск: ПрестижИздатРеклама, 2011. – 204 с.
29. **Исторический очерк создания и деятельности Могилёвского государственного университета продовольствия** / И. А. Пушкин // 40 лет Могилёвскому государственному университету продовольствия / редкол.; В. А. Шаршунов (пред.). – Минск: Изд. центр БГУ, 2013. – С. 6–71.
30. **Гістарычныя адмеснасці горада Магілёва** / І. А. Пушкін // Спірыдон Собаль і вытокі магілёўскага кнігадруку. – Мінск: Беларуская Энцыклапедыя імя Петруся Броўкі, 2016. – С. 168–174.
31. **Вяртанне касцёла** / І. А. Пушкін // Горад, які быў / склад. А. Л. Ліцін. – Магілёў: АмеліяПрынт, 2018. – С. 122–133.
32. **Трафім Сурта і яго час: зборнік матэрыялаў магілёўскіх чытанняў** / уклад.: І. Пушкін, С. Бяспанскі. – Магілёў: Абласная друкарня, 1993. – 80 с.

33. **Старонкі гісторыі Магілёва:** зборнік навуковых прац / уклад. І. Пушкін. – Магілёў: Абласная друкарня, 1998. – 208 с.
34. **Мінулая і сучасная гісторыя Магілёва** // Гісторыя Магілёва: мінулае і сучаснасць: зборнік навуковых прац удзельнікаў другой Міжнароднай канферэнцыі, Магілёў, 29–30 чэрвеня 2001 г. / уклад.: І. А. Пушкін. – Магілёў: УПКП «Магілёўская абласная узбуйненая друкарня», 2001. – 368 с.
35. **Гісторыя Магілёва: мінулае і сучаснасць:** зборнік навуковых прац удзельнікаў: у 2 ч. / уклад.: І. А. Пушкін, В. В. Юдзін. – Магілёў, 2003. – Ч. I. – 300 с.
36. **Гісторыя Магілёва: мінулае і сучаснасць:** зборнік навуковых прац удзельнікаў: у 2 ч. / уклад.: І. А. Пушкін, В. В. Юдзін. – Магілёў, 2003. – Ч. II. – 280 с.
37. **Гістарычнае і сацыякультурнае развіццё Магілёва** / І. А. Пушкін, В. В. Юдзін: зборнік навуковых прац V Міжнароднай навуковай канферэнцыі «Гісторыя Магілёва - мінулае і сучаснасць». – Могилёв: Могилёвская областная укрупненная типография, 2007. – 368 с.
38. **Гісторыя Магілёва: мінулае і сучаснасць:** зборнік навуковых прац VII Міжнароднай навуковай канферэнцыі, Магілёў, 29–30 чэрвеня 2011 г. / уклад.: А. М. Баццокоў, І. А. Пушкін. – Магілёў: УА «МДУ імя А. А. Куляшова», 2011. – 328 с.
39. **Магдэбургскае права на Магілёўшчыне: учора, сёння, заўтра:** зборнік матэрыялаў / уклад., аўт. прадмовы: І. А. Пушкін, А. Р. Агееў. – Магілёў, 2012. – 88 с.
40. **Гісторыя Магілёва: мінулае і сучаснасць:** зборнік навуковых прац VIII Міжнароднай навуковай канферэнцыі, Магілёў, 26–27 чэрвеня 2013 г. / уклад.: А. М. Баццокоў, І. А. Пушкін. – Магілёў: МДУХ, 2013. – 436 с.
41. **Этнічная, моўная і культурная разнастайнасць у сучасным грамадстве:** зборнік навуковых прац удзельнікаў Міжнароднай навукова-практычнай канферэнцыі, Магілёў, 29–30 мая 2014 г. / Маг. дзярж. ун-т харч.; уклад. І. А. Пушкін; рэдкал.: Ю. М. Бубнаў (адк. рэд.) [і інш.]. – Магілёў: МДУХ, 2014. – 356 с.
42. **Гісторыя Магілёва: мінулае і сучаснасць** // Зборнік навуковых прац удзельнікаў IX Міжнароднай навуковай канферэнцыі, Магілёў, 25–26 чэрвеня 2015 г. / уклад.: А. М. Баццокоў, І. А. Пушкін. – Магілёў: МДУХ, 2015. – 540 с.

43. **Гісторыя Магілёва: мінулае і сучаснасць:** зборнік навуковых прац удзельнікаў X Міжнароднай навуковай канферэнцыі, Магілёў, 25–26 мая 2017 г. / уклад.: А. М. Бацюкоў, І. А. Пушкін. – Магілёў: МДУХ, 2017. – 482 с.
44. **Живая память о войне. Воспоминания участников и свидетелей событий Великой Отечественной войны** / сост. Ю. М. Бубнов, О. С. Маркасова, И. А. Пушкин. – Могилёв: МГУП, 2015. – 259 с.
45. **Магдэбургскае права на Магілёўшчыне** / І. А. Пушкін // Зборнік навуковых матэрыялаў / уклад.: І. А. Пушкін, А. Р. Агееў. – Магілёў: МДУХ, 2015. – 111 с.
46. **Ад Магдэбургскага права да сучаснага самакіравання:** зборнік навуковых матэрыялаў / уклад., аўт. прадмовы: І. А. Пушкін, А. Р. Агееў. – Магілёў: МДУХ, 2017. – 184 с.
47. **Кадровая і антыкарупцыйная палітыка як фактары развіцця грамадзянскай супольнасці:** зборнік навуковых прац Міжнар. навук.-практ. канф., Магілёў, 24–25 мая 2018 года / Маг. дзярж. ун-т харч.; уклад.: І. А. Пушкін, Ю. М. Бубнаў; рэдкал. : Ю. М. Бубнаў (адк. рэд.) [і інш.]. – Магілёў: МДУХ, 2018. – 275 с.
48. **Могилев: Проспект о городе** / автор текста И. А. Пушкин. – Минск: ЗАО «Юнипак», 1999. – 28 с.
49. **Магілёў: Ілюстраваны альбом** / уклад. Г. Карчэўскі, аўтары тэксту І. Пушкін, У. Цярэшчанка. – Мінск: НВТАА «Икселент», 2003. – 94 с.
50. **Могилёв – наш дом** / И. А. Пушкин // Могилёв, 2012: Информационный телефонный справочник. – Минск: Изд.-во ЧТПУП «Атилекс», 2012. – С. 92–95.

Артыкулы ў часопісах

1. **Вяртанне святыні** / І. Пушкін // Хрысціянская думка. – Мінск–Вільня: выд-не Бел.Кат.Грамады, 1993. – № 2. – С. 41–47.
2. **«...Праз агонь у попел і тло»** / І. А. Пушкін // Беларуская мінуўшчына. – 1994. – № 3. – С. 23–24.
3. **«...28 кастрычніка 1994 г. музей гісторыі Магілёва...»** / І. А. Пушкін // Беларускі гістарычны часопіс. – 1995. – № 1. – С. 120–121.

4. **Polskie instytucje kulturalno–oświatowe na Mohylewshyżne (1925–1927)** / I. Puszkin // Lithuania. – Warszawa, 1995. – № 3. – S. 70–74.
5. **Гісторыя Магілёва: мінулае і сучаснасць** / І. Пушкін // Беларускі гістарычны часопіс. – 1998. – № 3. – С. 123–124.
6. **Próba zniszczenia kościoła w Mścislawiu** / I. Puszkin // Magazyn Polski. – 2000. – № 1–2. – S. 46–47.
7. **Асноўныя тэндэнцыі ў накірунках дзейнасці грамадскіх аб'яднанняў нацыянальных супольнасцей Беларусі (1991–2004 гг.)** / І. А. Пушкін // Веснік Магілёўскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя А. А. Куляшова. – 2006. – № 4. – С. 15–20.
8. **Грамадскія арганізацыі нацыянальных меншасцей Беларусі і фарміраванне грамадзянскай супольнасці (1991–2005 гг.)** / І. А. Пушкін // ИППОКРЕНА: наucz.-метод. журнал Інститута парламентарызма і прадпрыемальства. – 2006. – № 4. – С. 16–23.
9. **Молодежь и деятельность общественных объединений национальных меньшинств в Республике Беларусь** / И. Пушкин // Молодежная галактика: Ежегодный Альманах НИИКСИ СПбГУ. – СПб., 2007. – № 2. – С. 59–63.
10. **Профессиональные союзы БССР в предвоенный период на примере Могилёвщины (1930–1941)** / И. А. Пушкин // Труд. Профсоюзы. Общество. – 2007. – № 2. – С. 78–82.
11. **Грамадска-палітычная і культурна-асветніцкая дзейнасць грамадскіх аб'яднанняў нацыянальных супольнасцяў Беларусі (1991–2005 гг.)** / І. А. Пушкін // Веснік Віцебскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя П. М. Машэрава. – 2008. – № 4. – С. 15–21.
12. **Грамадскія арганізацыі нацыянальных меншасцей Беларусі і фарміраванне грамадзянскай супольнасці (1991–2005 гг.)** / І. А. Пушкін // Веснік Полацкага дзяржаўнага ўніверсітэта. Серыя А. Гуманітарныя навукі. – 2008. – № 1. – С. 53–56.
13. **Нацыянальныя супольнасці ў дзейнасці партыйна-дзяржаўнага кіраўніцтва Беларусі (1945–1990 гг.)** / І. А. Пушкін // Веснік Магілёўскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя А. А. Куляшова. – 2008. – № 4. – С. 20–25.
14. **Национальная идентификация белорусской молодёжи: современный аспект** / И. А. Пушкин // ФЭС: Финансы. Экономика. Стратегия. Серия «Инновационная экономика: человеческое измерение». – 2009. – № 12. – С. 37–39.

15. **Супружеская верность, менталитет и суеверия в Могилёве: традиции и современность** / И. А. Пушкин // Молодежная галактика. Ежегодный Альманах НИИКСИ СПбГУ. – СПб., 2009. – № 5. – С. 79–85.
16. **Белорусский город Могилёв – страница из жизни последнего Российского императора** / И. А. Пушкин // Молодежная галактика. Ежегодный Альманах НИИКСИ СПбГУ. – СПб., 2010. – № 6. – С. 78–86.
17. **Заканадаўства Рэспублікі Беларусь у сферы міжнацыянальных адносін (1991–2010 гг.)** / І. А. Пушкін // Вестник МГУП. – 2011. – № 1. – С. 99–108.
18. **Заканадаўчыя асновы міжнацыянальных адносін у Рэспубліцы Беларусь (1991–2010 гг.)** / І. А. Пушкін // Веснік Брэсцкага ўніверсітэта. Серыя 1. Філасофія. Паліталогія. Сацыялогія. – 2012. – № 1. – С. 70–79.
19. **Дзейнасць інстытутаў дзяржаўнай улады па рэгуляванні міжнацыянальных адносін у Рэспубліцы Беларусь (1991–2010 гг.)** / І. А. Пушкін // Веснік Полацкага дзяржаўнага ўніверсітэта. Серыя А. Гуманітарныя навукі. – 2013. – № 9. – С. 153–159.
20. **Дзяржаўныя органы па рэгуляванню міжнацыянальных адносін у Рэспубліцы Беларусь (1991–2010 гг.)** / І. А. Пушкін // Веснік Магілёўскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя А. А. Куляшова. Серыя А. Гуманітарныя навукі. – 2013. – № 2. – С. 32–37.
21. **Парламенцкая дзейнасць у Рэспубліцы Беларусь па рэгуляванні міжнацыянальных адносін** / І. А. Пушкін // Веснік Брэсцкага ўніверсітэта. Серыя 1. Філасофія. Паліталогія. Сацыялогія. – 2013. – № 1. – С. 62–69.
22. **Просветительский мученический и исповеднический подвиг могилёвских святителей** / И. А. Пушкин // Молодежная галактика: Ежегодный Альманах НИИКСИ СПбГУ. – СПб., 2013. – № 9. – С. 127–132.
23. **Стварэнне і дзейнасць дзяржаўных органаў па рэгуляванні міжнацыянальных адносін у Рэспубліцы Беларусь** / І. А. Пушкін // Гісторыка-археалагічны зборнік. – 2013. – Вып. 28. – С. 112–115.
24. **Асаблівасці фарміравання і развіцця нацыянальна-дзяржаўнай палітыкі БССР у 1920-я гг.** / І. А. Пушкін // Веснік Магілёўскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя А. А. Куляшова. Серыя А. Гуманітарныя навукі: гісторыя, філасофія, філалогія. – 2014. – № 2. – С. 10–15.

25. **Государственно-правовое регулирование межнациональных отношений в Республике Беларусь** / И. Пушкин // *Українознавчий альманах*. – Київ, Мелітополь, 2014. – Вип. 16. – С. 291–298.
26. **Дакументы на гісторыі нацыянальных супольнасцей Беларусі 1980–1990-х гг. у цэнтральных архівах Расійскай Федэрацыі** / І. А. Пушкін // *Архівы і справаводства*. – 2014. – № 3. – С. 125–133.
27. **Деятельность медицинских учреждений на территории Восточной Беларуси во время гитлеровской оккупации (на примере города Могилёва)** / И. А. Пушкин // *Молодежная галактика: Ежегодный Альманах НИИКСИ СПбГУ*. – СПб., 2014. – № 10. – С. 207–212.
28. **Лепшая частка нашага жыцця** / Ігар Пушкін // *Брама: літаратурна-мастацкі альманах*. Магілёў, 2014. – Мінск: Кнігазбор, 2014. – № 2. – С. 211–217.
29. **Українская дыяспара Беларусі ў перыяд Навейшай гісторыі (1919–2009 гг.)** / Ігар Пушкін // *Українознавчий альманах*. – Київ, 2014. – Вип. 17. – С. 217–221.
30. **Як чорта ў Гомелі лавілі** / Ігар Пушкін // *Брама: літаратурна-мастацкі альманах*. Магілёў, 2014. – Мінск: Кнігазбор, 2014. – № 2. – С. 30–31.
31. **Дзейнасць грамадскіх арганізацый украінскай супольнасці ў Рэспубліцы Беларусь (1991–2014 гг.)** / Ігар Пушкін // *Українознавчий альманах*. – Київ, 2015. – Вип. 18 – С. 208–212.
32. **Матэрыялы Дзяржаўнага архіва Магілёўскай вобласці па гісторыі развіцця навукі ў БССР у 1930-я гады** / І. А. Пушкін // *Архівы і справаводства*. – 2015. – № 2. – С. 131–135.
33. **Нацыянальны меншынні в грамадско-політычных перетвореннях Рэспублікі Білорусь (1991–2012 рр.)** / І. А. Пушкін // *Навукові праці: навукова-методычны журнал*. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2015. – Т. 264. Історія. – Вип. 251. – С. 64–69.
34. **Нацыянальна-дзяржаўная палітыка ў БССР (1920–1930-я гг.)** / І. А. Пушкін // *Гістарычна-археалагічны зборнік*. – Мінск: «Беларуская навука», 2015. – Выпуск 30. – С. 151–160.
35. **Самавызначэнне беларусаў у Магілёве падчас Першай сусветнай вайны** / І. Пушкін // *Białoruskie Zeszyty Historyczne – Беларускі Гістарычны Зборнік*. – Białystok : Białoruskie Towarzystwo Historyczne. – 2015. – № 43. – S. 158–184.

36. **Белорусы в Карелии: итоги изучения этнической группы** / О. П. Илюха, Ю. В. Литвин, И. А. Пушкин // *Вестник Магилёўскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя А. А. Куляшова. Серыя Д. Эканоміка. Сацыялогія. Права.* – 2016. – № 1. – С. 40–50.
37. **Пазакультавая дзейнасць рэлігійных абшчын нацыянальных меншасцей БССР у 1930-я гг.** / И. А. Пушкин // *Вестник Магилёўскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя А. А. Куляшова. Серыя А. Гуманітарныя навукі.* – 2016. – № 2. – С. 16–19.
38. **Памятные места Могилёва, связанные с жизнью и деятельностью участников освободительных войн против турецкого ига на Балканах** / И. А. Пушкин // *Современные проблемы гуманитарных и общественных наук. Серия «Патриотическое воспитание студентов в техническом вузе» / ФГБОУ ВО «Воронеж. гос. ун-т. инженер. технол.».* – Воронеж: ИПЦ «Научная книга», 2016. – Вып. 4 (12). – С. 71–77.
39. **Українці і дзейнасць Магилёўскага Беларускага Камітэта** / Ігар Пушкін // *Українознавчий альманах.* – К.: «Міленіум+», 2016. – Вип. 19. – С. 145–151.
40. **Латышкае насельніцтва Магилёўшчыны** / И. А. Пушкин // *Латыши и белорусы: вместе сквозь века: ежегодный научный журнал.* Вып. 6. – 2017. – С. 27–30.
41. **Миграции белорусского населения из Могилёвской области в Республику Карелия: влияние на восстановление и развитие кадрового потенциала БССР (1950-е гг.)** / И. А. Пушкин // *Молодежная Галактика.* – СПб.: ЭлекСис, 2017. – № 13. – С. 171–178.
42. **Национальные особенности коллаборационизма в Беларуси в годы Великой Отечественной войны** / И.А. Пушкин // *Молодежная Галактика* / гл. ред. А. А. Козлов. – СПб.: ЭлекСис, 2018. – № 14. – С. 91–103.
43. **Кадровая палітыка партыйна-дзяржаўнага кіраўніцтва БССР у 1970-я гг. (на прыкладзе Віцебскай і Магилёўскай абласцей)** / И. А. Пушкин // *Вестник Магилёўскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя А. А. Куляшова. Серыя А. Гуманітарныя навукі.* – 2018. – № 2. – С. 25–30.
44. **Пушкін, Ігар. Нацыянальныя асаблівасці калабарацыянiзма ў Беларусі падчас вайны 1941–1945 гг.** / Ігар Пушкін // *Українознавчий альманах.* Випуск 23. – Київ, 2018. – С. 99–107.
45. **Пушкин, И. А. Формирование и развитие государственной политики БССР в отношении национальных общностей (1920–1930)** / И. А. Пушкин //

Вестник Брянского государственного университета. Исторические науки и археология. – 2018. – № 3. – С. 115–124.

Артыкулы ў зборніках навуковых прац

1. **Дабраахвотныя памочнікі музеяў** / І. Пушкін // Магілёўская даўніна. – Магілёў: Абласная друкарня, 1993. – С. 81–87.
2. **Расейскае войска на Беларусі падчас Паўночнай вайны (па Магілёўскіх хроніках)** / І. А. Пушкін // Трафім Сурта і яго час: зборнік матэрыялаў магілёўскіх чытанняў / уклад. І. Пушкін, С. Бяспанскі. – Магілёў: Абласная друкарня, 1993. – С. 53–62.
3. **Магілёўская гарадская секцыя навуковых работнікаў** / І. А. Пушкін // Магілёўская даўніна. – Магілёў: Абласная друкарня, 1994. – С. 126–128.
4. **Польскія культурна-асветныя ўстановы на Магілёўшчыне (1925–1927)** / І. Пушкін // Магілёўшчына VI зборнік. – Магілёў, 1995. – С. 98–104.
5. **У гонар «Запісак ігумена Арэсты». Біяграфія ігумена Арэсты** / І. А. Пушкін // Магілёўская даўніна. – Магілёў: Абласная друкарня, 1995. – С. 5–8.
6. **Як зачыняліся цэрквы [касцёлы, сінагогі] у Магілёве** / І. А. Пушкін // Магілёўская даўніна. – Магілёў: Абласная друкарня, 1996. – С. 87–90.
7. **Грамадска-палітычная актыўнасць нацыянальных меншасцей БССР падчас выбараў у мясцовыя саветы (1924–1929)** / І. Пушкін // Магілёўшчына VII зборнік. – Магілёў: ТАА «БІСПРЫНТ», 1997. – С. 63–70.
8. **Да гісторыі палякаў на Магілёўшчыне** / І. Пушкін // Магілёўская даўніна. – Магілёў: Абласная друкарня, 1997. – С. 109–112.
9. **Дэпартацыі і перасяленні ў БССР у 1920–1930-я гг.** / І. Пушкін // Дэпартацыі як сацыяльная праблема: тэматычны зборнік навуковых прац / навук. рэд.: С. А. Яцкевіч. – Брэст, 1997. – С. 21–22.
10. **Дзейнасць школ нацыянальных дыяспар Беларусі ў 1920-я гады** / І. Пушкін // Нацыянальная адукацыя. Кніга IX. Адукацыя дыяспар: тэматычны зборнік навуковых прац / навук. рэд.: С. А. Яцкевіч. – Брэст, 1998. – С. 27–30.
11. **З гісторыі Прапойскага паўстання** / І. А. Пушкін // Магілёўшчына VIII выпуск. – Магілёў: МГУ, 1998. – С. 99–102.

12. **Магілёўшчына ў складзе Гомельскай губерні (20-я гады ХХ ст.)** / І. Пушкін // Магілёўская даўніна. – Магілёў: Абласная друкарня, 1998. – С. 119–123.
13. **Рэлігійнае пытанне ў жыцці нацыянальных меншасцей (20-я гг. ХХ ст.)** / І. А. Пушкін // Старонкі гісторыі Магілёва: зборнік навуковых прац / уклад. І. Пушкін. – Магілёў: Абласная друкарня, 1998. – С. 123–134.
14. **Удзел нацыянальных меншасцяў у дзейнасці грамадска-палітычных аб'яднанняў БССР (20-я гг. ХХ ст.)** / І. А. Пушкін // Магілёўская даўніна. – Магілёў: Абласная друкарня, 1998. – С. 32–38.
15. **Узброены супраціў сталінскаму рэжыму (20–30-я гады)** / І. А. Пушкін // Магілёўская даўніна. – Магілёў: Абласная друкарня, 1998. – С. 116–118.
16. **Школы нацыянальных меншасцей БССР у 20-я гады ХХ ст. на абшарах Магілёўшчыны** / І. Пушкін // Магілёўшчына VIII выпуск. – Магілёў: МДУ імя А. А. Куляшова, 1998. – С. 94–98.
17. **Бульварная, Дваранская (Камсамольская)** / І. А. Пушкін // Вуліцы горада расказваюць: бібліягр. паказальнік. – Магілёў: Абласная бібліятэка, 1999. – Вып. 2. – С. 20–21.
18. **Выхаванне гісторыяй – выхаванне патрыятызму** / І. А. Пушкін // Воспитуваць патрыотаў: інформ. метод. сб. – Могилёв, 1999. – С. 88–91.
19. **Гістарычныя шляхі Магілёва** / І. А. Пушкін // Воспитуваць патрыотаў: інформ. метод. сб. – Могилёв, 1999. – С. 12–15.
20. **Замах на Мсціслаўскі касцёл (1959–1962 гг.)** / І. А. Пушкін // Магілёўская даўніна. – Магілёў: Абласная друкарня, 1999. – С. 101–106.
21. **Пушкіны. Адкуль яны?** / І. Пушкін // А. С. Пушкін і Беларусь = А. С. Пушкин и Беларусь / уклад. Т. Махнач.; гал. рэд.: А. Мальдзіс. – Мінск: Беларуская навука, 1999. – С. 85–86.
22. **Грамадска-палітычная актыўнасць палякаў БССР у 20-я гады і адносіны да іх з боку дзяржаўнага кіраўніцтва** / І. А. Пушкін // Край – Край: Дыялог на сумежжы культур / рэд.: А. Агееў, Я. Іваноў. – Магілёў: Абласная друкарня, 2000. – С. 47–64.
23. **Polskie instytucje kulturalno-oświatowe i praca z ludnością polską na terenie okręgu kalinickiego** / І. Puszkin // Край – Край: Дыялог на сумежжы культур / рэд.: А. Агееў, Я. Іваноў. – Магілёў: Абласная друкарня, 2000. – С. 83–88.

24. **Дакументы па ўзброенаму супраціву ў архівах Усходняй Беларусі (20–30-я гг. XX ст.)** / І. А. Пушкін // Магілёўская даўніна. – Магілёў: УПКП «Магілёўская друкарня», 2001. – С. 111–114.
25. **Першая вышэйшая навучальная ўстанова на Беларусі падчас гітлераўскай акупацыі** / І. А. Пушкін // Магілёўская даўніна. – Магілёў: УПКП «Магілёўская друкарня», 2001. – С. 123–128.
26. **Стан праваслаўнай царквы ў Магілёве, дзейнасць архіепіскапа Паўліна (Крашэчкіна) 20–30 гады XX ст.** / І. Пушкін // Мінулая і сучасная гісторыя Магілёва: зборнік навуковых прац / уклад. І. А. Пушкін. – Магілёў: УПКП «Магілёўская абласная узбуйненая друкарня», 2001. – С. 215–217.
27. **Удзел палякаў на Магілёўшчыне ў грамадска-палітычным жыцці БССР і адносіны да іх з боку дзяржаўнага кіраўніцтва 20-я гг. XX ст.** / І. Пушкін // Проблемы славяноведения: сборник научных статей и материалов. – Брянск: Изд-во БГУ, 2001. – Вып. 3. – С. 252–261.
28. **Сацыяльнае, грамадскае і культурна-асветнае жыццё ў Магілёве падчас гітлераўскай акупацыі. 1941–1944 гг.** / І. А. Пушкін // Проблемы славяноведения: сборник научных статей и материалов. – Брянск: Изд-во БГУ, 2002. – Вып. 4. – С. 228–237.
29. **Антысавецкі ўзброены супраціў ва Усходняй Беларусі (20–30-я гады XX ст.)** / І. А. Пушкін // Проблемы славяноведения: сборник научных статей и материалов. – Брянск: Изд-во Брянского государственного университета, 2003. – Вып. 5. – С. 203–219.
30. **Дзейнасць таварыства Ісуса на абшарах Магілёўшчыны** / І. А. Пушкін // Гісторыя Магілёва: мінулае і сучаснасць: зборнік навуковых прац удзельнікаў: у 2 ч. / уклад. І. А. Пушкін, В. В. Юдзін. – Магілёў, 2003. – Ч. I. – С. 145–150.
31. **Нацыянальныя меншасці БССР у грамадска-палітычным жыцці. 20-я гады XX ст.** / І. А. Пушкін // Беларусь у XX стагоддзі. – Мінск: Вадалей, 2003. – Вып. 2. – С. 258–273.
32. **Магчымасці для самарэалізацыі нацыянальных меншасцей БССР у 1920-я гады** / І. А. Пушкін // Магдебургское право в Могилёве: 427 лет / под ред. В. Д. Выборного, С. В. Филимонова. – Могилев, 2004. – С. 17–21.
33. **Религиозные организации польского населения Восточной Беларуси (белорусско-русское пограничье)** / И. А. Пушкин // Kultura pogranicza – pogranicze kultur / Redakcja naukowa Adam Bobryk. – Siedlce–Pułtusk, 2005. – S. 169–172.

34. **Праправы нацыянальнага экстрэмізму ў беларускім грамадстве ва ўмовах глабалізацыі** / І. А. Пушкін // Социальные проблемы развития белорусского общества в условиях глобализации: сборник статей / НАН Беларусі, Ін-т социологии; редкол.: Г. М. Евелькин (гл. ред.) [и др.]. – Минск: А. Н. Вараксин, 2006. – С. 259–263.
35. **Праправы нацыянальнага экстрэмізму ў дзейнасці грамадскіх аб'яднанняў на Брэсчыне ў 1990-я гг.** / І. А. Пушкін // Заходні рэгіён Беларусі вачыма гісторыкаў і краязнаўцаў: зборнік навуковых артыкулаў / Гродз. дзярж. ун-т., рэдкал.: І. П. Крэнь, У. І. Навіцкі, В. А. Белазаровіч (адк.рэдактары). – Гродна: ГрДУ, 2006. – С. 3 21–323.
36. **Узаемадзеянне рэлігійных канфесій і дзяржаўных органаў кіравання Магілёўскай вобласці** / І. А. Пушкін // Религия и общество: актуальные проблемы современного религиоведения: сборник научных трудов / под. ред. В. В. Старостенко. – Могилев: МГУ им. А. А. Кулешова, 2006. – С. 199–201.
37. **Гаспадарчы і культурны росквіт Магілёва ў часы Льва Сапегі** / І. А. Пушкін // Леў Сапега (1557–1633 гг.) і яго час: зборнік навуковых артыкулаў / ГрДУ імя Я. Купалы; рэдкал.: С. В. Марозава [і інш.]. – Гродна: ГрДУ, 2007. – С. 251–257.
38. **Нацыянальныя меншасці Беларусі ў грамадска-палітычным і культурным жыцці беларускага грамадства ў 1991–2005 гг.** / І. Пушкін // Człowiek w kulturze. – Warszawa: WSiFiZ, 2007. – S. 541–551.
39. **Палітыка ўладаў БССР да нацыянальных супольнасцяў у перыяд ад часу стварэння да абвясчэння дзяржаўнага суверэнітэту ў 1990 годзе** / І. А. Пушкін // Общество. Наука. Образование: научные труды Могилёвского филиала БИП / БИП – Институт правоведения; науч. ред. В. Д. Выборный, А. А. Скикевич (отв. ред.). – Могилёв: МФ ЧУО БИП, 2007. – Вып. 4. – С. 89–95.
40. **Рэлігія і царква ў матэрыялах з'ездаў КПБ часоў «палітычнай адлігі» (1954–1966 гг.)** / І. А. Пушкін // Религия и общество – 3: актуальные проблемы современного религиоведения: сборник научных трудов / под общ. ред. В. В. Старостенко, О. В. Дьяченко. – Могилёв: УО «МГУ им. А. А. Кулешова», 2008. – С. 42–46.
41. **Гісторыя стварэння Магілёўскага міжнароднага фестывалю хрысціянскай духоўнай музыкі «Магутны Божа»** / І. А. Пушкін // Религия и общество – 4: сборник научных трудов / под общ. ред.: В. В. Старостенко, О. В. Дьяченко. – Могилёв: УО «МГУ им. А. А. Кулешова», 2009. – С. 119–121.

42. **Дзейнасць нацыянальных грамадскіх аб'яднанняў у Магілёўскай вобласці** / І. А. Пушкін // Право. Политика. Экономика: научные труды Могилёвского филиала БИП / БИП – Институт правоведения; под ред. А. А. Скикевич. – Могилёв: МФ ЧУО БИП, 2009. – Вып. 8. – С. 152–157.
43. **Сацыяльна-палітычныя вобразы сучаснікаў: патрыятычны і нацыянальны аспекты** / І. А. Пушкін // Право. Политика. Экономика: научные труды Могилёвского филиала БИП / БИП – Институт правоведения; науч. ред.: В. Д. Выборный, А. А. Скикевич (отв. ред.). – Могилёв: МФ ЧУО БИП, 2009. – Вып. 7. – С. 78–86.
44. **Грамадскія аб'яднанні нацыянальных меншасцей Беларусі ў Магілёўскім рэгіёне** / І. А. Пушкін // Этносоциальные и конфессиональные процессы в современном обществе: сборник научных статей / ГрГУ им Я. Купалы; редкол.: М. А. Можейко (отв. ред.). – Гродно: ГрГУ, 2010. – С. 344–348.
45. **Гістарычныя этапы і перадумовы грамадзянскай супольнасці ў Беларусі** / І. А. Пушкін // Становление гражданского общества: проблемы и перспективы (сборник выступлений). – Могилёв: МГУП, 2011. – С. 4–11.
46. **Грамадскія настроі ў асяродку гарадскога насельніцтва Магілёўшчыны ў міжваенны час па архіўных дакументах** / І. А. Пушкін // Магілёўшчына: гісторыка-краязнаўчы зборнік. – Магілёў: ТАА «ПС «Інтэрмікро», 2011. – Вып. XI. – С. 134–140.
47. **Жыццевы лес сям'і мовазнаўцы В. У. Чудовіча** / І. А. Пушкін // История, философия, политика, право: научные труды преподавателей гуманитарных дисциплин / Могилёвский государственный университет продовольствия; БИП – Институт правоведения; под общ. ред.: В. Д. Выборного, А. А. Скикевича. – Могилёв: УО МГУП, 2011. – Вып.1. – С. 85–89.
48. **Патриотическое воспитание студенческой молодёжи в УО «МГУП» на историческом и культурном наследии города Могилёва** / И. А. Пушкин // Актуальные вопросы информационно-пропагандистской деятельности в период избирательной кампаний и патриотической работы в высшем учебном заведении. – Горки: УО БГСХА, 2011. – С. 51–55.
49. **Стан рэлігійнасці насельніцтва БССР і атэістычнае выхаванне напярэдадні «палітыкі перабудовы»** / І. А. Пушкін // Религия и общество – 6: актуальные проблемы свободы совести: сборник научных статей / под общ. ред.: В. В. Старостенко, О. В. Дьяченко. – Могилёв: УО «МГУ им. А. А. Кулешова», 2011. – С. 69–72.

50. **Туристический потенциал Могилёва, связанный с жизнью и деятельностью участников освободительных войн против турецкого ига на Балканах** / И. Пушкин // Хранительна наука, техника и технологии 2011: научни трудове. – Пловдив: Университет по Хранителни Технологии, 2011. – Том LVIII, Свитък 3. – С. 69–73.
51. **Аб вайне і на ўспамін бацькоў (успаміны Аляксандра Барысавіча Пушкіна і Алёны Дзмітрыеўны Пушкінай)** / И. А. Пушкин // Живая памяць о войне. Воспоминания участников и свидетелей событий Великой Отечественной войны. В 2-х кн. Кн.1 / сост. Ю. М. Бубнов, О. С. Маркасова, А. П. Костеров. – Могилёв: МГУП, 2012. – С. 86–90.
52. **Аб страчаных каштоўнасцях праваслаўных храмаў Магілёўшчыны** / І. Пушкін // Мы книгу жыцці пішам самі...: зборнік вершаў і прозы, прысвячоны Году кнігі / сост. С. В. Извозчикова. – Могилёв: МГУП, 2012. – С. 48–51.
53. **Уступнае слова** / І. А. Пушкін // Живая памяць о войне. Воспоминания участников и свидетелей событий Великой Отечественной войны. В 2-х кн. Кн.1 / сост. Ю. М. Бубнов, О. С. Маркасова, А. П. Костеров. – Могилёв: МГУП, 2012. – С. 5–7.
54. **Як чорта ў Гомелі лавілі** / І. Пушкін // Мы книгу жыцці пішам самі...: зборнік вершаў і прозы, прысвячоны Году кнігі / сост. С. В. Извозчикова. – Могилёв: МГУП, 2012. – С. 45–47.
55. **Дзейнасць Вярхоўнага Савета БССР – Рэспублікі Беларусь па заканадаўчаму забеспячэнню міжнацыянальных адносін (1990–1996 гг.)** / І. А. Пушкін // Этносоциальные и конфессиональные процессы в современном обществе: сборник научных статей / ГрГУ им. Я. Купалы; редкол.: М. А. Можейко (отв. ред.). – Гродно: ГрГУ, 2012. – С. 105–109.
56. **Дзейнасць грамадскіх арганізацый нацыянальных супольнасцей Магілёўскага рэгіёна (1990–2008 гг.)** / І. А. Пушкін // Регионалистика: сборник научных трудов. – 2012. – Вып. 3. – С. 167–183.
57. **Магдэбургскае права: сутнасць самакіравання і яго рэгіянальныя асаблівасці (Крычаў, Магілёў)** / І. А. Пушкін // Магдэбургскае права на Магілёўшчыне: учора, сёння, заўтра: зборнік матэрыялаў / Сацыяльна-культурная ўстанова «Рэгіянальнае бюро стратэгія развіцця і міра». – Магілёў, 2012. – С. 11–42.
58. **Страчаныя каштоўнасці праваслаўных храмаў Магілёўшчыны ў 1970-я гг.** / І. А. Пушкін // Религия и общество – 7: сборник научных статей / под общ. ред.:

В. В. Старостенко, О. В. Дьяченко. – Могилёв: УО «МГУ им. А. А. Кулешова», 2012. – С. 185–188.

59. **Эпізод з палітыкі савецкай улады ў адносінах да рэлігіі** / І. А. Пушкін // История, философия, политика, право: научные труды преподавателей гуманитарных дисциплин / Могилёвский государственный университет продовольствия; БИП – Институт правоведения; под общ. ред.: В. Д. Выборного, А. А. Скикевича, В. В. Юдина. – Могилёв, 2012. – Вып.2. – С. 105–109.

60. **Грамадскія аб'яднанні балтамоўнага насельніцтва ў навейшай гісторыі Беларусі** / І. А. Пушкін // История, философия, политика, право: научные труды преподавателей гуманитарных дисциплин / Могилёвский государственный университет продовольствия; БИП – Институт правоведения; под общ. ред.: В. Д. Выборного, А. А. Скикевича. – Могилёв: МГУП, 2013. – Вып. 3 – С. 97–102.

61. **Этнічныя асаблівасці грамадзянскай культуры насельніцтва Магілёўскага рэгіёна** / І. А. Пушкін // Гуманитарный альманах: сборник статей. – Могилёв: МГУП, 2013. – С. 72–80.

62. **Ваеннае ліхалецце** / І. А. Пушкін // Живая память о войне: Воспоминания участников и свидетелей событий Великой Отечественной войны / сост. Ю. М. Бубнов, О. С. Маркасова. – Могилёв: МГУП, 2014. – С. 172–178.

63. **Грудиновский латышский национальный сельский совет** / И. А. Пушкин // Латыши и белорусы: вместе сквозь века: сборник научных статей; редкол.: С. П. Кулик [и др.]. – Минск: РИВШ, 2014. – Вып. 3. – С. 44–50.

64. **Ён адышоў, і мы пакінулі тэатр** / І. Пушкін, Т. Пушкіна // Ачышчэнне душы: успаміны пра Валянціна Ермаловіча / уклад. М. Карпечанка, С. Чыгрын; прадам. С. Чыгрына. – Мінск: Кнігазбор, 2014. – С. 61–79.

65. **Лёс і вайна сапёра і батальённага фатографа Рыгора Мацюшэўскага на старонках яго дзённіка** / И. А. Пушкин // Живая память о войне. Воспоминания участников и свидетелей событий Великой Отечественной войны / сост. Ю. М. Бубнов, О. С. Маркасова. – Могилёв: МГУП, 2014. – С. 113–119.

66. **Пратэстанцкія рэлігійныя абшчыны ў асяродку нацыянальных меншасцей БССР у міжваенны час** / І. А. Пушкін // Религия и общество – 8: сборник научных статей / под общ. ред.: В. В. Старостенко, О. В. Дьяченко. – Могилёв: МГУ им. А. А. Кулешова, 2014. – С. 62–64.

67. **Статут і арганізацыйная дзейнасць Магілёўскага Беларускага Камітэта (1917 год)** / І. А. Пушкін // Магілёўшчына XII выпуск. – Магілёў: ТАА «ПФ «Інтэрмікра», 2014. – С. 184–193.
68. **Стварэнне і дзейнасць Магілёўскага Беларускага Камітэта** / І. Пушкін, А. Агееў // Гарадзенскі соцыум 2013. Гісторыя і памяць. XV–XX ст. / пад рэд. А. К. Краўцэвіча, А. Ф. Смаленчука. – Гродна, 2014. – С. 212–229.
69. **Гісторыя закрыцця Крычаўскага касцёла ў 1920-я гг.** / І. А. Пушкін // Религия и общество – 9 : сборник научных статей / под общ. ред.: В. В. Старостенко, О. В. Дьяченко. – Могилёв: МГУ имени А. А. Кулешова, 2015. – С. 111–113.
70. **Латышская партыйная эліта Могилёўшчыны в предвоенные годы** / И. А. Пушкин // Латыши и белорусы: вместе сквозь века: сборник научных статей / редкол.: С. П. Кулик [и др.]. – Минск: РИВШ, 2015. – Вып. 4. – С. 49–58.
71. **Магдэбургскае права і яго рэгіянальныя асаблівасці (Магілёў, Горкі, Крычаў)** / І. А. Пушкін // Магдэбургскае права на Магілёўшчыне: зборнік навуковых матэрыялаў / уклад. І. А. Пушкін, А. Р. Агееў. – Магілёў: МДУХ, 2015. – С. 14–36.
72. **Пра вайну і аб вайне** / Ігар Пушкін // Победное «Ура»: сборник поэзии и прозы, посвященный 70-летию Великой Победы / сост. В. П. Ковалёв, И. Н. Сивенкова, С. В. Извозчикова. – Могилёв, 2015. – С. 27–37.
73. **Сямейныя паданні аб вайне** / І. А. Пушкін // Живая память о войне. Воспоминания участников и свидетелей событий Великой Отечественной войны / сост. Ю. М. Бубнов, О. С. Маркасова, И. А. Пушкин. – Могилёв: МГУП, 2015. – С. 192–203.
74. **Статут і арганізацыйная дзейнасць Магілёўскага Беларускага Камітэта (1917 год)** / І. А. Пушкін // Магілёўшчына XII выпуск. – Магілёў: ТАА «ПФ «Інтэрмікра». – 2015. – С. 184–193.
75. **Структуры, проводящие политику этнокультурного разнообразия в Республике Беларусь** / И. А. Пушкин // Современные проблемы гуманитарных и общественных наук. Серия «Социально-политическое развитие российского общества» / ФГБОУ ВПО «Воронеж. гос. ун-т инженер. технол.». – Воронеж: Издательско-полиграфический центр «Научная книга», 2015. – Вып. 2 (6). – С. 114–120.
76. **Рэлігійнасць вучняў нацыянальных савецкіх школ у 1920–1930-я гг.** / І. А. Пушкін // Религия и общество – 10 : сборник научных статей / под общ.

ред.: В. В. Старостенко, О. В. Дьяченко. – Могилёв: МГУ имени А. А. Кулешова, 2016. – С. 312–314.

77. Переселение сельскохозяйственного населения из БССР в Карело-Финскую ССР в первое послевоенное десятилетие / И. А. Пушкин // Гістарычныя шляхі беларускага народа і суседзяў: узаемадзеянне і ўзаемаўплывы: зборнік навуковых артыкулаў. – Гомель: ГДУ імя Ф. Скарыны, 2016. – Вып. 1. – С. 141–149.

78. Письма белорусских переселенцев-колхозников из Карелии на родину (1950-е гг.) / И. А. Пушкин // Белорусы в Карелии. Исследования и материалы / науч. ред.: Л. И. Вавулинская, О. П. Илюха. – Петрозаводск: Карельский научный центр РАН, 2016. – С. 102–114.

79. Письма белорусских переселенцев из Карелии на родину / И. А. Пушкин // Белорусы в Карелии. Исследования и материалы / науч. ред. Л. И. Вавулинская, О. П. Илюха. – Петрозаводск: Карельский научный центр РАН, 2016. – С. 304–336.

80. Интервью с бывшими переселенцами в Карелию, вернувшимися в Беларусь / Ю. М. Бубнов, И. А. Пушкин // Белорусы в Карелии. Исследования и материалы / науч. ред.: Л. И. Вавулинская, О. П. Илюха. – Петрозаводск: Карельский научный центр РАН, 2016. – С. 446–461.

81. Сельскохозяйственное и промышленное переселение белорусов в Карелию (опыт Могилёвской области) / И. А. Пушкин // Белорусы в Карелии (середина XX – начало XXI в.): сборник научных статей / под ред. И. И. Калачёвой. – Минск: БГУ, 2016. – С. 42–63.

82. Аўтарытарызм і самакіраванне ў пошуках шляхоў павышэння якасці і эфектыўнасці кадравага патэнцыялу прамысловасці ў савецкай Беларусі ў 1980-я гг. / І. Пушкін // Ад Магдэбургскага права да сучаснага самакіравання: зборнік навуковых матэрыялаў / уклад., аўт. прадмовы І. А. Пушкін, А. Р. Агееў. – Магілёў: МДУХ, 2017. – С. 110–120.

83. Магдэбургскае права і яго роля ў развіцці Беларусі і Магілёва / І. Пушкін // Ад Магдэбургскага права да сучаснага самакіравання: зборнік навуковых матэрыялаў / уклад., аўт. прадмовы І. А. Пушкін, А. Р. Агееў. – Магілёў: МДУХ, 2017. – С. 32–51.

84. Революция 1917 года и формирование белорусского политического движения в Могилёве / А. Г. Агеев, И. А. Пушкин // Столетие Революции 1917 года в России. Научный сборник. Часть 2. Революция 1917 года в России – в истории и историографии стран ближнего зарубежья / отв. ред. И. И. Тучков. – Москва: Изд-во АО «РДП», 2018. – С. 136–143.

85. Кадровы патэнцыял прамысловасці БССР па матэрыялах рэгіянальных органаў КПБ / І. А. Пушкін // Кадровая і антыкарупцыйная палітыка як фактары развіцця грамадзянскай супольнасці: зборнік навуковых прац Міжнароднай навукова-практычнай канферэнцыі, Магілёў, 24–25 мая 2018 г. / Маг. дзярж. ун-т харч.; уклад.: І. А. Пушкін, Ю. М. Бубнаў; рэдкал.: Ю. М. Бубнаў (адк. рэд.) [і інш.]. – Магілёў: МДУХ, 2018. – С. 65–73.

86. Кадры вырашаюць усё / Ю. М. Бубнаў, І. А. Пушкін // Кадровая і антыкарупцыйная палітыка як фактары развіцця грамадзянскай супольнасці: зборнік навуковых прац Міжнароднай навукова-практычнай канферэнцыі, Магілёў, 24–25 мая 2018 г. / Маг. дзярж. ун-т харч.; уклад.: І. А. Пушкін, Ю. М. Бубнаў; рэдкал.: Ю. М. Бубнаў (адк. рэд.) [і інш.]. – Магілёў: МДУХ, 2018. – С. 9–11.

Справаздачы аб навукова-даследчай працы

1. Гісторыка-культурныя працэсы ў Беларусі ў XX ст.: справаздача аб навукова-даследчай працы (выніковая): ГБ 26–24 / Магілёўскі дзяржаўны ўніверсітэт харчавання: кір. тэмы І. А. Пушкін; вык.: Т. Г. Бабкова, А. П. Косцераў. – Магілёў, 2010. – 79 с. – № ГР 2006956.

2. Роль нацыянальных меншасцей у забяспячэнні ўстойлівага паступальнага развіцця беларускага грамадства ў навейшай гісторыі Беларусі: справаздача аб навукова-даследчай працы (выніковая): у межах задання «Гісторыя, культура, грамадства, дзяржава» 1.2.02 «Палітыка, эканоміка і сацыяльная сфера ў Беларусі (1917-1991гг.)»: ГЗ 11-20 / Магілёўскі дзяржаўны ўніверсітэт харчавання; кір.тэмы І. А. Пушкін; вык.: Ю. М. Бубнаў, В. В. Юдзін, А. В. Бунас. – Магілёў : МДУХ, 2013. – 376 с. – № ГР 20112416.

3. Рэлігійныя абшчыны нацыянальных меншасцей ў перыяд станаўлення і развіцця БССР (1920–1930-я гг.): справаздача аб навукова-даследчай працы (выніковая): ГЗ 14–16 / Магілёўскі дзяржаўны ўніверсітэт харчавання; кір. тэмы І. А. Пушкін; вык.: А. Р. Агееў, В. В. Юдзін, К. В. Кузьмянкова. – Магілёў: МДУХ, 2015. – 221 с. – № ГР 20141458.

Даклады (тэзісы) на міжнародных і рэспубліканскіх навукова-практычных канферэнцыях, семінарах, чытаннях, кангрэсах

1. **Шляхецкая геральдыка г. Магілёва** / І. А. Пушкін // Прыдняпроўе: павед. навуковай абласной краязнаўчай канферэнцыі. – Магілёў: Абласная друкарня, 1993. – С. 44–49.
2. **Налёт на неплатнікаў дзяржаўных падаткаў у г. Магілёве (1929–1930)** / І. А. Пушкін // Гістарычныя лёсы верхняга Падняпроўя: зборнік матэрыялаў навуковай канферэнцыі. – Магілёў, 1995. – Ч. 2. – С. 93–108.
3. **Школы нацыянальных меншасцей БССР на Віцебшчыне (1924–1928)** / І. Пушкін // Пісьменства і друк на Віцебшчыне: гісторыя і сучаснасць: матэрыялы навуковай канферэнцыі. – Віцебск, 1997. – С. 22–26.
4. **Школы нацыянальных меншасцей БССР у 20–30-я гады ХХ ст.** / І. Пушкін // ЧАЛАВЕК. КУЛЬТУРА. ЭКАНОМІКА: матэрыялы навуковай канферэнцыі // Веснік Беларускага інстытута праблем культуры. – Мінск: БелППК, 1997. – С. 69–71.
5. **Па дарозе ў ссылку** / І. А. Пушкін // Пушкін–беларуская культура–сучаснасць: матэрыялы Міжнароднай навуковай канферэнцыі. – Мінск: «Беларускі кнігазбор», 1999. – С. 46–50.
6. **Удзел латышоў у грамадска-палітычным і культурным жыцці Магілёўшчыны (20-я гады)** / І. А. Пушкін // Гісторыя беларускага Падняпроўя: навуковая канферэнцыя. – Магілёў: Абласная друкарня, 1999. – С. 135–145.
7. **Удзел яўрэяў г. Магілёва ў грамадска-палітычным і культурным жыцці (1917 – канец 30-х гадоў ХХ ст.)** / І. А. Пушкін // Этнаграфія беларускага Падняпроўя: матэрыялы навуковай канферэнцыі, Магілёў, 30 лістапада – 1 снежня 1999 г. / склад.: В. М. Аненкаў, Л. А. Сугака, С. Б. Рыбакова. – Магілёў: Выд-ва МДУ імя А. А. Куляшова, 1999. – С. 30–40.
8. **Узброены супраціў 20-х гадоў** / І. А. Пушкін // Усталяванне савецкай улады і супраціў бальшавікам на Віцебшчыне: гісторыка-краязнаўчыя чытанні. – Гарадок, 1999. – С. 26–32.
9. **Грамадскае і культурна-асветніцкае жыццё ў Магілёве падчас нямецкай акупацыі (1941–1944 гг.)** / І. А. Пушкін // 55 гадоў Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне: погляд праз гады, новыя канцэпцыі і падыходы: матэрыялы

навукова-тэарэтычнай канферэнцыі, Мінск, 4–5 мая 2000 г. У 2 ч. – Мінск: БДПУ імя М.Танка, 2000. – Ч. II. – С. 87–90.

10. Арганізацыя і дзейнасць грамадска-палітычных аб'яднанняў нацыянальных меншасцяў БССР у 20-я гады XX ст. / І. А. Пушкін // Нацыянальныя пытанні: матэрыялы III Міжнароднага кангрэса беларусістаў «Беларуская культура ў дыялогу цывілізацый», Мінск, 21–25 мая, 4–7 снежня 2000 г. / рэдкал.: Э. Дубянецкі (гал. рэд.) і інш. – Мінск: «Беларускі кнігазбор», 2001. – С. 149–158.

11. Грамадска-палітычныя погляды насельніцтва г. Магілёва напрыканцы 20-х гадоў / І. А. Пушкін // А. А. Смоліч і яго час: матэрыялы навуковых прац першага Смолічаўскага семінара Міжнароднай навуковай канферэнцыі «Тэарэтычныя і прыкладныя праблемы геаэкалогіі», Мінск–Магілёў, 27–29 верасня 2001 г. – Мінск–Магілёў: МДУ імя А. А. Куляшова, 2001. – С. 105–111.

12. Месцазнаходжанне і кароткі агляд літоўскіх нацыянальных школ БССР (20-я гг. XX ст.) / І. А. Пушкін // А. А. Смоліч і яго час: матэрыялы навуковых прац першага Смолічаўскага семінара Міжнароднай навуковай канферэнцыі «Тэарэтычныя і прыкладныя праблемы геаэкалогіі», Мінск–Магілёў, 27–29 верасня 2001 г. – Мінск–Магілёў: МДУ імя А. А. Куляшова, 2001. – С. 91–94.

13. Опыт Могилёва в сфере мирного сотрудничества и диалога между различными культурами. Доклады и сообщения в 2 т. / И. А. Пушкин // Традиции и обычаи народов России и Беларуси: Международная конференция, Минск, 23–25 мая 2001 г. / науч. ред. и сост. Н. А. Лобанов. – Минск: изд-во МИУ, 2001. – Т. 2 – С. 36–38.

14. Палітыка дзяржаўнага кіраўніцтва БССР у адносінах да нацыянальных меншасцяў у 20-я гады / І. А. Пушкін // Проблемы истории и культуры Верхнего Поднепровья: тезисы докладов Международной научно-практической конференции / под. ред. Я. Г. Риера. – Могилёв: МГУ им. А. А. Кулешова, 2001. – С. 61–63.

15. Удзел нацыянальных меншасцей БССР у грамадска-палітычным і культурным жыцці ў 20-я гады / У. І. Навіцкі, М. С. Сташкевіч, І. А. Пушкін // Этнічныя супольнасці ў Беларусі: гісторыя і сучаснасць: матэрыялы навуковай канферэнцыі, Мінск, 6–7 снежня 2001 г. – Мінск: «Дэполіс», 2001. – С. 224–227.

16. Антысавецкі ўзброены супраціў у Рэчыцкім павеце (1919–1923) / І. А. Пушкін // Трэція Міжнародныя Доўнараўскія чытанні, Рэчыца, 14–15 верасня 2001 г. / Гомел. дзярж. ун-т імя Ф. Скарыны / рэдкал.: В. М. Лебедзевай (адказ. рэд.) і інш. – Мінск: “Беларускі кнігазбор”, 2002. – С. 342–349.

17. **Нацыянальныя меншасці БССР у грамадска-палітычным і культурным жыцці. 20-я гады XX ст.** // Матэрыялы IV навучна-тэхнічнай канферэнцыі, Могилёў, 26–28 марта 2003 г. В. 2 ч. Ч. II. Естэственныя, тэхнічныя, гуманітарныя і сацыяльныя навукі. – Могилёў: МГУП, 2003. – С. 165–167.
18. **Узброены супраціў ва Усходняй Беларусі (20–30-я гады XX ст.)** / І. А. Пушкін // Бялыніцкі сшытак: матэрыялы Бялыніцкіх краязнаўчых чытанняў.– Магілёў–Бялынічы, 2003. – Вып. першы. – С. 37–41.
19. **Забеспячэнне грамадска-палітычных і культурна-асветных запатрабаванняў украінскага насельніцтва Беларусі (з вопыту 1920-х гадоў)** / І. А. Пушкін // Беларусь–Украіна: гістарычны вопыт узаемаадносін: матэрыялы Міжнароднай навуковай канферэнцыі, Мінск, 18–19 сакавіка 2003 г. / рэдкал.: У. І. Навіцкі (гал. рэд.), М. П. Касцюк (нам. гал. рэд.) і інш. – Мінск: Інстытут гісторыі НАНБ, 2004. – С. 228–230.
20. **Нацыянальныя меншасці як суб’екты палітычнага працэсу ў Беларусі** / І. А. Пушкін // Идеология и жизнь: материалы семинара преподавателей вузов Могилёвской области: науч. изд. сост. и науч. ред. Ю. М. Бубнов. – Могилёў: УПКП «Могилёвская областная укрупнённая типография им. Спиридона Соболя», 2004. – С. 216–230.
21. **Нацыянальныя меншасці ў грамадска-палітычным і культурным жыцці Рэчыцкага раёна 20-х гадоў** / І. А. Пушкін // Чацвёртыя Міжнародныя Доўнараўскія чытанні, Рэчыца, 17–19 верасня 2003 г. У 2 ч. Ч. 2. Рэчыца ў часе і прасторы: 790 год заснавання горада. – Гомель: УА «Гомельскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Ф. Скарыны», 2004. – С. 117–122.
22. **Партыйна-дзяржаўная палітыка БССР у адносінах да нацыянальных меншасцей (20-я гг. XX ст.)** / І. А. Пушкін // Беларуская дзяржаўнасць: вопыт XX стагоддзя: матэрыялы Міжнароднай навукова-тэарэтычнай канферэнцыі, Мінск, 18–19 красавіка 2003 г. – Мінск: БДПУ, 2004. – С.173–174.
23. **Удзел нацыянальных меншасцей у палітычным працэсе Беларусі (1919–2001 гг.)** / І. А. Пушкін // Белорусская политология: многообразие в единстве: материалы Международной научно-практической конференции. – Гродно: Гр. ГУ, 2004. – С. 164–166.
24. **Магілёў і Магілёўшчына ў святле апублікаваных архіваў Беларускай Народнай Рэспублікі** / І. А. Пушкін // Шляхі Магілёўскай гісторыі: зборнік навуковых прац удзельнікаў IV Міжнароднай навуковай канферэнцыі «Гісторыя Магілёва: мінулае і сучаснасць» / уклад.: І. А. Пушкін, В. В. Юдзін. – Могилёў: УПКП «Мог.обл.типография им. С. Соболя», 2005. – С. 260–270.

25. **Роль и значение национальных меньшинств в партийно-советском руководстве Могилёвщины** / И. А. Пушкин // Романовские чтения: сборник научных трудов Международной научной конференции / под ред. О. В. Дьяченко. – Могилёв: МГУ им. А. А. Кулешова, 2005. – С. 383–389.
26. **Рэлігійнае жыццё нацыянальных меншасцей БССР у перыяд НЭПа** / И. А. Пушкин // Канфесіі на Беларусі: гісторыя, сучаснасць: зборнік матэрыялаў Міжнароднай навукова-практычнай канферэнцыі, Брэст, 7–8 кастрычніка 2004 г. – Брэст: Выд-ва БрДУ, 2005. – С. 70–74.
27. **Шляхі магілёўскай гісторыі** / И. А. Пушкин // Гісторыя Магілёва: мінулае і сучаснасць: зборнік навуковых прац удзельнікаў IV Міжнароднай навуковай канферэнцыі / уклад.: И. А. Пушкин, В. В. Юдзін. – Магілёў: Магілёўскі гарадскі выканаўчы камітэт, 2005. – 488 с.
28. **Агульныя тэндэнцыі ў накірунках дзейнасці грамадскіх аб'яднанняў нацыянальных супольнасцей Беларусі** / И. А. Пушкин // Этносоциальные и конфессиональные процессы в современном обществе: материалы Международной научной конференции, Гродно, 8–9 декабря 2005 г. / отв. ред. проф. М. А. Можейко. – Гродно, 2006. – С. 127–129.
29. **Грамадскія арганізацыі нацыянальных супольнасцей Беларусі і іх дзейнасць як фактар фарміравання грамадзянскай супольнасці** / И. А. Пушкин // Белорусская политология: многообразие в единстве – II: материалы Международной научно-практической конференции, Гродно, 25–26 мая 2006 г. / под. ред. В. Н. Ватыля. – Гродно, 2006. – С. 280–283.
30. **Літаратурныя групы нацыянальных супольнасцей Беларусі** / И. А. Пушкин // Куляшоўскія чытанні: матэрыялы Міжнароднай навуковай канферэнцыі, Магілёў, 26–27 красавіка 2006 г. – Магілёў: МДУ імя А. А. Куляшова, 2006. – С. 254–257.
31. **Социально-экономическое развитие Могилёва накануне Великой Отечественной войны** / И. А. Пушкин // Оборонительные бои на территории Беларуси. Республиканская научно-практическая конференция, посвященная 65-летию обороны г. Могилёва от немецко-фашистских захватчиков, Могилёв, 29–30 июня 2006 г. / под. ред. Н. М. Пурышевой. – Могилёв: МГУ им. А. А. Кулешова, 2006. – С. 177–180.
32. **Стварэнне і дзейнасць грамадскіх арганізацый нацыянальных меншасцей Беларусі ў 1991–2005 гадах як фактар фарміравання грамадзянскай супольнасці** / И. А. Пушкин // Новейшая история (1991–2006 гг.): государство, общество, личность: материалы научно-теоретической

конференции, Минск, 29 сентября 2006 г. – Минск: Беларуская навука, 2006. – С. 465–471.

33. Студэнты ВНУ і дзейнасць грамадскіх аб'яднанняў нацыянальных супольнасцей Беларусі / І. А. Пушкін // Социализация вузовской молодежи: состояние, проблемы и алгоритмы решений: материалы Международной научно-практической конференции, Горки, 11–13 мая 2006 г.: В 2 ч. / под. ред. А. Р. Цыганова. – Горки: БГСХА, 2006. – Ч. 1. – С. 221–225.

34. Эканамічнае і сацыяльна-культурнае жыццё ў Магілёве ў час гітлераўскай акупацыі / І. А. Пушкін // Великая Победа: героизм и подвиг народов: материалы Международной научной конференции, Минск, 28–29 апреля 2005 г.: В 2 т. Т. 2. / отв. ред. А. М. Литвин. – Минск: Институт истории НАН Беларуси, 2006. – С. 122 – 124.

35. Адлюстраванне міжнацыянальных працэсаў у дзейнасці Вярхоўнага Савета Беларусі (1990–1996 гг.) / І. А. Пушкін // Актуальные проблемы из исторического прошлого и современности в общественно-гуманитарных и социо-религиоведческих науках Беларуси, ближнего и дальнего зарубежья: материалы Международной научно-практической конференции, Витебск, 19–20 апреля 2007 г. / Вит. гос. ун-т.; редкол.: В. А. Космач (гл. ред.). – Витебск: Издательство УО “ВГУ им. П. М. Машерова”, 2007. – Ч. I. – С. 157–159.

36. Магілёўскі Міжнародны фестываль духоўнай музыкі «Магутны Божа» – ініцыятыва і ўдзел грамадскасці / І. А. Пушкін // Культура праз прызму духоўнасці: матэрыялы Міжнароднай навуковай канферэнцыі, прысвечанай XV Міжнароднаму фестывалю духоўнай музыкі «Магутны Божа» / уклад.: А. В. Яшмецеў, А. В. Сердзюкоў. – Магілёў: УК «Магілёўскі АМЦ НТ і КАР», 2007. – С. 145–159.

37. Нацыянальна-патрыятычныя аб'яднанні Беларусі 1980–1990-х гг. / І. А. Пушкін // Романовские чтения-3: материалы Международной научной конференции. – Могилёв: МГУ им. А. А. Кулешова, 2007. – С. 26–27.

38. Палітыка-прававыя асновы ўдзелу нацыянальных супольнасцей у грамадскім і гаспадарчым жыцці Беларусі / І. А. Пушкін, А. А. Чугай // Современное белорусское общество: актуальные вопросы идеологической работы: материалы семинара преподавателей гуманитарных дисциплин вузов Могилёвской области. – Могилёв: Могилёвская областная укрупненная типография, 2007. – Вып. 4. – С. 63–77.

39. Сход магілёўцаў вітаў Незалежнасць Беларусі. (Жыццёвы лес Міхаіла Кахановіча) / І. А. Пушкін // Гістарычнае і сацыякультурнае развіццё Магілёва:

зборнік навуковых прац V Міжнароднай навуковай канферэнцыі / уклад.: І. А. Пушкін, В. В. Юдзін. – Магілёў: Магіл. абл. укруп. тып., 2007. – С. 163–171.

40. **Architectural heritage of Mogilev region (Eastern Belarus)** / I. Pushkin // Pamatkova rŭče v občanskŭ společnosti: sbornik conference, Zamek Rosice u Brna, 18–20 dubna 2007. – Brno: Občanskŭ sdružení Polypeje, 2007. – S. 20–28.

41. **Агульная характарыстыка грамадскіх арганізацый Магілёўскай вобласці як фактара станаўлення грамадзянскай супольнасці** / І. А. Пушкін // Беларуская політологія: многаобразіе в единстве – III : материалы Международной научно-практической конференции, Гродно, 22–23 мая 2008 г.: В 2 ч. Ч. 2 / ГрГУ им. Я. Купалы; редкол.: В. Н. Вотыль (отв. ред.). – Гродно: ГрГУ, 2008. – С. 110–113.

42. **Дзейнасць нацыянальных меншасцей Беларусі (1990–2005 гг.) у айчыннай гістарыяграфіі** / І. А. Пушкін // Гістарыяграфія гісторыі Беларусі, новай і навейшай гісторыі краін Еўропы і ЗША: матэрыялы Рэспубліканскай навукова-тэарэтычнай канферэнцыі, Мінск, 28 сакавіка 2008 г.: У 2 ч. Ч. 2. Гістарыяграфія новай і навейшай гісторыі краін Еўропы і ЗША: даследаванні, праблемы, пошукі / Бел. дзярж. ун-т імя М. Танка; рэдкал.: А. І. Андрала, М. М. Забаўскі, А. П. Жытко; адк. рэд. В. А. Пілецкі. – Мінск: БДПУ, 2008. – С. 151–152.

43. **Жыццё і дзейнасць гетмана Мазепы ў кантэксце магілёўскай гісторыі часоў Паўночнай вайны** / І. А. Пушкін // Северная война 1700-1721 гг. и исторические судьбы Европы (к 300-летию со дня битвы при д. Лесная): материалы Международной научно-практической конференции, Могилев, 4 октября 2008 г. – Могилёв: УО «МГУ им. А. А. Кулешова», 2008. – С. 223–232.

44. **Молодёжь и деятельность общественных объединений национальных меньшинств в Республике Беларусь** / И. А. Пушкин // Освоение минеральных ресурсов Севера: проблемы и решения: труды 6-ой межрегиональной научно-практической конференции, Воркута, 9–11 апреля 2008 г.: В 3 т. Т.3 / Филиал СПГГИ (ТУ) «Воркутинский горный институт». – Воркута, 2008. – С. 516–518.

45. **Рэлігійнае жыццё нацыянальных меншасцей БССР у міжваенны час (1919–1939 гг.)** / І. А. Пушкін // Первая мировая война: история, геополитика, уроки истории и современность (к 90-летию окончания Первой мировой войны и началу формирования Версальско-Вашингтонской системы международных отношений): материалы Международной научной конференции, Витебск, 11–12 ноября 2008 г. / Вит. гос. ун-т; редкол.: В. А. Космач (гл. ред.). – Витебск: УО «ВГУ им. П. М. Машерова», 2008. – С. 255–257.

46. **Аналіз архіўных дакументаў па гісторыі Магілёва часоў гітлераўскай акупацыі (па фондах Магілёўскага абласнога архіва)** / І. А. Пушкін // Другая сусветная вайна ў лёсе беларускага горада: зборнік навуковых прац удзельнікаў VI Міжнароднай навуковай канферэнцыі «Гісторыя Магілёва: мінулае і сучаснасць». – Магілёў, 2009. – С. 32–43.

47. **Государственно-правовые основы и деятельность национальных меньшинств в Республике Беларусь** / И. А. Пушкин // Культура как контекст понимания и взаимодействия государства, права, религии: материалы Международной научно-теоретической конференции, Санкт-Петербург, 13–14 ноября 2009 г. / под ред. Р. А. Ромашова. – СПб: Изд-во СПбГУП, 2009. – С. 114–116.

48. **Дзейнасць нацыянальных грамадскіх аб'яднанняў у Магілёўскай вобласці** / І. А. Пушкін // Социальное знание и белорусское общество: материалы Международной научно-практической конференции (к 20-летию институализации социологии в Беларуси и 20-летию создания Института социологии НАН Беларуси), Минск, 3–4 декабря 2009 г. / ред. кол.: И. Котляров (гл. ред.) [и др.]; НАН Беларуси, Ин-т социологии НАН Беларуси. – Минск: Право и экономика, 2009. – С. 278–283.

49. **Национальная идентификация белорусской молодежи: современный аспект** / И. А. Пушкин // Инновационные технологии и оборудование для пищевой промышленности (приоритеты развития): материалы III Международной научно-технической конференции. В 3 т. Т. 3 / Воронежская гос. техн. акад. – Воронеж, 2009. – С. 243–246.

50. **Нацыянальны склад партыйна-дзяржаўнай наменклатуры БССР напярэдадні абвясчэння дзяржаўнага суверэнітэту** / І. А. Пушкін // Романовские чтения – 5: сб. трудов Международной научной конференции. – Могилёв: УО «МГУ им. А. А. Кулешова», 2009. – С. 143–144.

51. **Общественная и культурная деятельность национальных меньшинств Беларуси (1990–2005 гг.)** / И. А. Пушкин // Освоение минеральных ресурсов Севера: проблемы и решения: труды 7-ой Межрегиональной научно-практической конференции, Воркута, 8–10 апреля 2009 г.: В 3 т. Т. 3. / Филиал СПГГИ (ТУ) «Воркутинский горный институт». – Воркута, 2009. – С. 604–609.

52. **Общественные объединения национальных меньшинств и проблема молодёжного экстремизма в восточном регионе Беларуси (белорусско-российское пограничье)** / И. А. Пушкин // Регионы России: экономика, культура, история: материалы Международной научно-практической конференции. – Березники: Пермский ГУ, 2009. – С. 355–358.

53. **Палітыка мясцовых улад і дзейнасць грамадскіх арганізацый нацыянальных супольнасцей Магілёўскага рэгіона** / І. А. Пушкін // Региональные проблемы развития и регулирования экономики: материалы Республиканской научно-практической конференции, Могилёв, 7 мая 2009 г. / под ред. Т. Ф. Балашовой. – Могилёв: МГУ им. А. А. Кулешова, 2009. – С. 206–210.

54. **Паўсядзённае жыццё насельніцтва горада ва ўмовах гітлераўскай акупацыі на прыкладзе Магілёва** / І. А. Пушкін // Віцебшчына ў 1941–1944 гг.: Супраціў. Вызваленне. Памяць: матэрыялы Рэспубліканскай навукова-практычнай канферэнцыі, Віцебск, 18–19 чэрвеня 2009 г. / Віц. дзярж. ун-т; рэдкал.: В. У. Акуневіч (адк. рэд.). – Віцебск: УА «ВДУ ім. П. М. Машэрава», 2009. – С. 64–68.

55. **Удзел нацыянальных меншасцей Беларусі ў падзеях Вялікай Айчыннай вайны (1941–1945 гг.)** / І. А. Пушкін // Актуальные проблемы современного гуманитарного познания: материалы Международной научной конференции, Витебск, 29–30 октября 2009 г. / Вит. гос. ун-т; редкол.: В. И. Каравкин (гл. ред.). – Витебск: УО «ВГУ ім. П. М. Машерова», 2009. – С. 157–160.

56. **Гістарычныя этапы і перадумовы грамадзянскай супольнасці ў Беларусі** / І. А. Пушкін // Проблемы и перспективы становления гражданского общества: материалы Международной научно-практической конференции, Могилёв, 20–21 мая 2010 г. В 2 ч. / Могилёвский государственный университет продовольствия; редкол.: Ю. М. Бубнов (отв.ред.), Т. Г. Бобкова, И. А. Пушкин [и др.]. – Могилёв: МГУП, 2010. – Ч. 2. – С. 72–78.

57. **Гуманітарныя дысцыпліны ў тэхнічных ВНУ і сучасныя тэхналогіі фарміравання прафесійнай кампетэнтнасці спецыялістаў** / І. А. Пушкін // Качество подготовки специалистов в техническом вузе: проблемы, перспективы, инновационные подходы: тезисы докладов научно-методической конференции, Могилёв, 29 апреля 2010 г. / редкол.: А. С. Носиков (отв. ред.). – Могилёв: МГУП, 2010. – С. 40–42.

58. **Дзейнасць нелегальных грамадскіх аб'яднанняў моладзі ў БССР (па матэрыялах сцэнаграм з'ездаў КПБ у 1960–1970-я гг.)** / І. А. Пушкін // Актуальные проблемы в изучении и преподавании общественно-гуманитарных наук (дисциплин): материалы 1 (Первой) Международной научной конференции, Витебск, 2–3 декабря 2010 г. – Витебск: Витебский филиал УО ФПБ «МИТСО», 2010. – С. 73–74.

59. **Дисциплина «Историческое и культурное наследие г. Могилёва» в техническом вузе Белоруссии** / И. А. Пушкин // Культурная память: актуальные проблемы и связь времен: материалы Международной научно-

практической конференции / ГОУ ВПО «Воронеж. гос. технол. акад.». – Воронеж: ВГТА, 2010. – С. 251–255.

60. Межнациональный аспект и ценности гражданской культуры в Могилёвской области Республики Беларусь / И. А. Пушкин // Профессиональное и личностное самоопределение молодежи в современной России: материалы третьей Всероссийской научно-практической конференции, Самара, 27–28 сентября 2010 г. / отв. ред. А. В. Капцов. – Самара: СамЛюксПринт, 2010. – С. 242–244.

61. Новыя архіўныя крыніцы па гісторыі паўстанцкага руху на Беларусі (1920-я гг.) / І. А. Пушкін // Романовские чтения – 6: сборник статей Международной научной конференции. – Могилёв: МГУ им. А. А. Кулешова, 2010. – С. 62–63.

62. Патриотическое и идеологическое воспитание в техническом вузе на историческом и культурном наследии города Могилёва / И. А. Пушкин // Проблемы человека в современном социально-гуманитарном знании: материалы Международного научно-практического семинара, Витебск, 14 мая 2010 г. / УО «ВГТУ»; под общ. ред. О. И. Чесноковой. – Витебск: ВГТУ, 2010. – Ч. 1. – С. 138–140.

63. Польскае пытанне ў БССР у святле візітаў Папы Рымскага Яна Паўла II у Польшчу / І. А. Пушкін // Религия и общество – 5: актуальные проблемы свободы совести: сборник научных статей Международной научно-практической конференции, Могилёв, 6 мая 2010 г. / под общ. ред.: В. В. Старостенко, О. В. Дьяченко. – Могилёв: УО «МГУ им. А. А. Кулешова». – 2010. – С. 62–64.

64. Ценности гражданской культуры в среде национальных общностей белорусско-российского пограничья (по социологическим опросам в Могилёвской области Республики Беларусь) / И. А. Пушкин // Общество, общности, человек: в поисках «вечного мира»: материалы III Международной научной Интернет–конференции / под ред.: И. А. Федорова, Л. В. Красновой, С. В. Гузениной. – Тамбов: Издательский дом ТГУ им. Г. Р. Державина, 2010. – С. 59–64.

65. Беларускаямоўныя адовы як крыніцы па нацыянальнаму антысавецкаму супраціву ў БССР / І. А. Пушкін // Актуальныя праблемы крыніцазнаўства айчынай гісторыі: матэрыялы Міжнароднай навукова-практычнай канферэнцыі, прысвечанай 450-годдзю віцебскага гарадскога права і 100-годдзю выдання першай кнігі зборніка «Полоцко-Віцебская старіна», Віцебск, 6–7 кастрычніка 2011 г. / Віц. дзярж. ун-т; рэдкал.: А. М. Дулаў (адк. рэд). – Віцебск: УА «ВДУ імя П. М. Машэрава», 2011. – С. 178–181.

66. **Вытворчасць цукру ў Беларусі (др. пал. XIX – пач. XXI стст.)** / І. А. Пушкін // Техника и технология пищевых производств: тезисы докладов VIII Международной научно-технической конференции, Могилёв, 27–28 апреля 2011 г. В 2 ч. / Могилёвский государственный университет продовольствия; редкол.: А. В. Акулич (отв. ред.). – Могилёв: МГУП, 2011. – Ч. 1. – С. 170.
67. **Католическая столица Российской империи** / И. А. Пушкин // Православные страны Восточной Европы: из прошлого в будущее: материалы Международной научно-практической конференции / ФГБОУ ВПО «Воронеж. гос. технол. акад.». – Воронеж: ВГТА, 2011. – С. 162–165.
68. **Кірункі і формы працы з беларускімі дыяспарамі ў розных краінах** / І. А. Пушкін // Романовские чтения – 8: сборник статей Международной научной конференции. – Могилёв: УО «МГУ им. А. А. Кулешова», 2011. – С. 220–221.
69. **Особенности менталитета: традиции и современность** / И. А. Пушкин // Общество, общности, человек: в поисках «вечного мира»: материалы IV Международной научной Интернет-конференции, Тамбов, 8 ноября 2011 г. / под общ. ред.: И. А. Фёдорова, Л. В. Красновой, С. В. Гузениной. – Тамбов: Издательский дом ТГУ им. Г. Р. Державина, 2011. – С. 94–98.
70. **Политико-правовые основы и деятельность национальных меньшинств в Республике Беларусь** / И. А. Пушкин // Проблемы государства, права, культуры и образования в современном мире: материалы Международной научно-практической Интернет-конференции, Тамбов, 22 марта 2011 г. / отв. ред. В. Н. Окатов; М-во обр. и науки РФ. – Тамбов: Издательский дом ТГУ им. Г. Р. Державина, 2011. – С. 207–213.
71. **Просветительский и мученический подвиг могилёвских Святителей** / И. А. Пушкин // Православные страны Восточной Европы: из прошлого в будущее: материалы Международной научно-практической конференции / ФГБОУ ВПО «Воронеж. гос. технол. акад.». – Воронеж: ВГТА, 2011. – С. 165–172.
72. **Развіццё Магілёва ў перадваеннае дзесяцігоддзе** / І. А. Пушкін // Гісторыя Магілёва: мінулае і сучаснасць: зборнік навуковых прац VII Міжнароднай навуковай канферэнцыі, Магілёў, 29–30 чэрвеня 2011 г. / уклад.: А. М. Баццокоў, І. А. Пушкін. – Магілёў: УА «МДУ імя А. А. Куляшова», 2011. – С. 153–163.
73. **Станаўленне і развіццё цукровай прамысловасці ў Беларусі (другая палова XIX – пачатак XXI стст.)** / І. А. Пушкін // Аграрный вопрос в политической и социально-экономической истории России и СССР: материалы научной конференции, посвящённой 150-летию со дня отмены

крепостного права в России, Витебск, 18–19 февраля 2011 г. – Витебск: Витебский филиал УО ФПБ «МИТСО», 2011. – С. 140–142.

74. Ценности гражданской культуры в среде национальных общностей восточного региона Республики Беларусь (Белорусско-Российское пограничье) / И. А. Пушкин // Экономико-правовые, социально-политические и культурно-исторические аспекты развития регионов: материалы Международной научно-практической конференции. – Березники: Филиал УГЭГУ, 2011. – С. 273–276.

75. Архірэўскі палац у Магілёве і падзеі вайны 1812 г. / І. А. Пушкін // Война 1812 года: события, судьбы, память: материалы Международной научно-практической конференции, Витебск, 17–18 мая 2012 г./ Вит. гос. ун-т; редкол.: А. П. Косов (отв. ред.). – Витебск: УО «ВГУ им. П. М. Машерова», 2012. – С. 237–241.

76. Архіўныя матэрыялы Магілёўскай гарадской секцыі навуковых работнікаў як крыніца гісторыі развіцця навукі ў рэгіёнах (1930-я гг.) / І. А. Пушкін // Институт белорусской культуры и становление науки в Беларуси: к 90-летию создания Института белорусской культуры: материалы Международной научной конференции, Минск, 8–9 декабря 2012 г. / редкол.: А. А. Коваленя [и др.]. – Минск: Белорусская наука, 2012. – С. 342–347.

77. Асноўныя кірункі і этапы нацыянальна-канфесійнай палітыкі ў Рэспубліцы Беларусь (1991–2010 гг.) / І. А. Пушкін // Рэспубліка Беларусь. 20 год незалежнасці: зборнік матэрыялаў Міжнароднай навукова-практычнай канферэнцыі, Мінск, 24–25 лістапада 2011 г. / рэдкал.: А. А. Каваленя [і інш.]. – Мінск: Беларуская навука, 2012. – С. 182–185.

78. Белорусский город Могилёв – католическая столица Российской империи / И. А. Пушкин // Проблемы бедности и богатства в контексте концепции державности: материалы Международной научно-практической конференции / М-во обр. и науки РФ, ФГБОУ ВПО «Тамб. гос. ун-т им Г. Р. Державина», Общест. палата Тамб. обл. – Тамбов: Изд-во ТРОО «Бизнес-Наука-Общество», 2012. – С. 64–68.

79. Гісторыка-культурная спадчына Магілёва як практыка-арыентаваная вучэбная дысцыпліна ў сістэме вышэйшай адукацыі / І. А. Пушкін // Качество подготовки специалистов в техническом университете: проблемы, перспективы, инновационные подходы: материалы I (первой) Международной научно-методической конференции, Могилёв, 22–23 ноября 2012 г. / Могилёвский государственный университет продовольствия; редкол.: А. С. Носиков (отв. ред.). – Могилёв: МГУП, 2012. – С. 379–383.

80. **Расстрел баптистов-«раскольников» под Могилёвом в 1974 году: к истории государственно-конфессиональных отношений в советской Белоруссии** / И. А. Пушкин // Свобода совести в российском и международном измерении: материалы Международной научно-практической конференции, Пенза, 23–24 октября 2012 г. / отв. ред. д-р ист. наук И. И. Маслова, канд. ист. наук Б. В. Николаев. – Пенза: Изд-во «ПГУАС», 2012. – С. 113–118.
81. **Ратный подвиг защитников Отечества под Могилёвом как фактор патриотического воспитания студентов** / И. А. Пушкин // Патриотическое воспитание студентов в технических ВУЗах: материалы III Международной научно-практической конференции, Воронеж, 26 октября 2012 г. / ФГБОУ ВПО «Воронеж. гос. унив. инженер. техн.». – Воронеж, 2012. – С. 97–102.
82. **Туристический потенциал Могилёва, связанный с жизнью и деятельностью участников освободительных войн против турецкого ига на Балканах** / И. А. Пушкин // Опыт сохранения историко-культурного наследия и трансграничное сотрудничество в сфере культурного туризма: материалы Международной научно-практической конференции, Витебск, 24–25 октября 2012 г. / Вит. гос. ун-т; редкол.: А. П. Солодков [и др.]. – Витебск: УО «ВГУ им. П. М. Машерова», 2012. – С. 205–210.
83. **Эканамічнае і сацыяльнае развіццё Магілёва напярэдадні Вялікай Айчыннай вайны** / І. А. Пушкін // 1941 год в истории Беларуси: к 70-летию начала Великой Отечественной войны: сборник статей Республиканской военно-исторической конференции, Минск, 1 июня 2011 г. / Воен. акад. Респ. Беларусь; под ред. А. А. Киселева. – Минск: ВА РБ, 2012. – С. 48–57.
84. **Гісторыка-культурная спадчына Магілёва як практыка-арыентаваная і ідэалагічная вучэбная дысцыпліна ў сістэме вышэйшай адукацыі** / І. А. Пушкін // Идеологическая и воспитательная работа в учреждениях высшего образования: традиции и инновации: тезисы заочной научно-методической конференции, Минск, 15–17 мая 2013 г. – Минск: РИВШ, 2013. – С. 185–188.
85. **Гісторыка-культурная спадчына Магілёва як практыка-арыентаваная вучэбная дысцыпліна ў сістэме вышэйшай адукацыі** / І. А. Пушкін // Духовно-нравственное воспитание подрастающего поколения на основе культурно-исторических традиций и ценностей белорусского народа: областная научно-практическая конференция, Могилёв, 23 декабря 2013 г. / сост. Н. М. Демьянович. – Могилёв : УО «МГОИРО», 2013. – С. 12–13.
86. **Государственно-правовое регулирование межнациональных отношений в Республике Беларусь** / И. А. Пушкин // Юридическая наука и практика: исторический опыт и перспективы развития: материалы Международной научно-практической конференции профессорско-преподавательского состава и

аспирантов, Белгород, 16–18 апреля 2013 г. – Белгород: Изд-во БУКЭП, 2013. – С. 157–166.

87. Дзейнасць Магілёўскага Беларускага Камітэта ў сферы міжнародных адносін (1917–1918 гг.) / І. А. Пушкін // Гісторыя Магілёва: мінулае і сучаснасць: зборнік навуковых прац VIII Міжнароднай навуковай канферэнцыі, Магілёў, 26–27 чэрвеня 2013 г. / уклад.: А. М. Баццокоў, І. А. Пушкін. – Магілёў: МДУХ, 2013. – С. 302–310.

88. Дзейнасць нацыянальных бюро ў складзе партыйных органаў БССР на працягу 1920–1930-х гг. / І. А. Пушкін // Актуальныя праблемы сацыяльна-гуманітарных навук: зборнік навуковых прац Міжнароднай навукова-практычнай канферэнцыі, посвяаёнаму 100-летію МГУ імяні А. А. Кулешова, Могілёў, 18–19 апреля 2013 г. / Мог. гос. ун-т ім. А. А. Кулешова. – Могілёў: МГУ ім. А. А. Кулешова, 2013. – С. 131–133.

89. Крыніцы па гісторыі нацыянальных супольнасцей Беларусі 1980-х гг. у цэнтральных архівах Расійскай Федэрацыі / І. А. Пушкін // Актуальныя праблемы істочніковедення: матэрыялы Міжнароднай навукова-практычнай канферэнцыі к 135-летію со дня рождзення В. І. Пичеты, Мінск–Вітэбск, 9–11 октября 2013 г. / Віт. гос. ун-т; редкол.: А. Н. Дулов (отв. ред.). – Вітэбск: ВГУ імяні П. М. Машерова, 2013. – С. 309–313.

90. Повседневная жизнь на страницах летописей и хроник / И. А. Пушкин // Патриотическое воспитание студентов в техническом ВУЗе: материалы IV Международной научно-практической конференции, Воронеж, 25 октября 2013 г. / ФГБОУ ВПО «Воронеж. гос. ун-в. инженер. техн.». – Воронеж, 2013. – С. 114–117.

91. Проявления национального экстремизма в белорусском обществе в условиях глобализации / И. А. Пушкин // Освоение минеральных ресурсов Севера: проблемы и решения: труды 11-й Международной научно-практической конференции, Воркута, 11–12 апреля 2013 г. / Воркутинский горный институт (филиал) ФГБ ОУ ВПО «Национальный минерально-сырьевой университет «Горный». – Воркута, 2013. – С. 766–770.

92. Прычыны стварэння і дзейнасць Магілёўскага медыцынскага інстытута / І. А. Пушкін // Романовские чтения-9: сборник статей Международной научной конференции / под общ. ред. Н. М. Пурышевой. – Могілёў: УО «МГУ ім. А. А. Кулешова», 2013. – С. 76–78.

93. Расстрел баптистов-«раскольников» под Могилёвом в 1974 году: к истории государственно-конфессиональных отношений в Советской Белоруссии / И. А. Пушкин // Свобода совести в российском и международном

измерении: материалы Международной научно-практической конференции, Пенза, 23–24 октября 2012 г. / отв. ред. д-р ист. наук И. И. Маслова, канд. ист. наук Б. В. Николаев. – Пенза: Изд-во «РГУИТП» (Пензенский филиал), 2013. – С. 81–85.

94. Стварэнне і дзейнасць Магілёўскага дзяржаўнага землеўпарадкавальнага тэхнікума: да гісторыі нацыянальнай адукацыі 1920–1930-х гадоў / І. А. Пушкін // Развитие системы образования Могилёвской области: история и современность: материалы областной научно-практической конференции, Могилёв, 16 апреля 2013 г. / сост. В. В. Науменко. – Могилёв: УО «МГОИРО», 2013. – С. 22–25.

95. Этнические особенности гражданской культуры населения Могилёвского региона (белорусско-российское пограничье) / И. А. Пушкин // *Studia internationalia*: материалы II Международной научной конференции «Западный регион России в международных отношениях X–XX вв.», Брянск, 28–30 ноября 2013 г. – Брянск: РИО Брянский гос. ун-т, 2013. – С. 184–189.

96. Национальный экстремизм в белорусском обществе – миф или реальность / И. А. Пушкин // Современные проблемы гуманитарных и общественных наук. Серия «Патриотическое воспитание студентов в техническом ВУЗе»: материалы V научно-практической конференции, Воронеж, 27 ноября 2014 г. / ФГБОУ ВПО «Воронеж. гос. ун-т. инженер. техн.». – Воронеж: Издательско-полиграфический центр «Научная книга», 2014. – С. 222–229.

97. Роль нацыянальных меншасцей у забеспячэнні ўстойлівага паступальнага развіцця беларускага грамадства ў навейшай гісторыі Беларусі / І. А. Пушкін, Ю. М. Бубнаў // Этнічная, моўная і культурная разнастайнасць у сучасным грамадстве: зборнік навуковых прац удзельнікаў Міжнароднай навукова-практычнай канферэнцыі, Магілёў, 29–30 мая 2014 г. / Маг. дзярж. ун-т харч.; уклад. І.А. Пушкін; рэдкал.: Ю.М. Бубнаў (адк. рэд.) [і інш.]. – Магілёў: МДУХ, 2014. – С. 18–25.

98. Самавызначэнне беларусаў г. Магілёва падчас Першай сусветнай вайны / І. А. Пушкін // *Studia internationalia*: материалы III Международной научной конференции «Западный регион России в международных отношениях X–XX вв.», Брянск, 2–4 июля 2014 г. – Брянск: ООО «Ладомир», 2014. – С. 229–236.

99. Тэставанне як сродак дыягностыкі сацыяльна-гуманітарных ведаў (з вопыту працы) / І. А. Пушкін // Качество подготовки специалистов в техническом университете: проблемы, перспективы, инновационные подходы: материалы II Международной научно-методической конференции, Могилёв, 20–21 ноября 2014 г. / редкол.: А. С. Носиков (отв. ред.). – Могилёв: МГУП, 2014. – С. 292–294.

100. **Франтавы дзённік салдата** / І. А. Пушкін, Я. І. Пушкін // **Победа – одна на всех: материалы Международной научно-практической конференции**, Витебск, 24 апреля 2014 г. / Вит. Гос. ун-т; редкол.: А. И. Жук, А. А. Коваленя (отв. ред.). – Витебск: ВГУ имени П. М. Машерова, 2014. – С. 131–134.

101. **Гісторыя закрыцця Крычаўскага касцёла ў 1920-я гг.** / І. А. Пушкін // **Религия и общество – 9 : сборник научных статей Международной научно-практической конференции**; под общ. ред.: В. В. Старостенко, О. В. Дьяченко. – Могилёв: МГУ имени А. А. Кулешова, 2015. – С. 111–113.

102. **Грамадска-палітычная і культурная дзейнасць украінскай супольнасці ў перыяд Навейшай гісторыі Беларусі (1919–2009 гг.)** / І. А. Пушкін // **Романовские чтения – 10, посвящённые 80-летию со дня основания исторического факультета: сборник статей Международной научной конференции / под общ. ред. И. В. Шардыко.** – Могилёв: УО «МГУ им. А. А. Кулешова», 2015. – С. 82–83.

103. **Магілёўскі Беларускі Камітэт і палітычнае самавызначэнне магілёўцаў напрыканцы Першай сусветнай вайны** / А. Г. Агееў, І. А. Пушкін // **Романовские чтения – 10, посвящённые 80-летию со дня основания исторического факультета: сборник статей Международной научной конференции / под общ. ред. И. В. Шардыко.** — Могилёв: УО «МГУ им. А. А. Кулешова», 2015. – С. 64–65.

104. **Тыловой район группы армий «Центр»: деятельность медицинских учреждений в условиях гитлеровской оккупации белорусско-российского пограничья (на примере города Могилёва)** / И. А. Пушкин // **Studia internationalia: материалы IV Международной научной конференции «Западный регион России в международных отношениях X–XX вв.»**, Брянск, 1–3 июля 2015 г. – Брянск: РИО БГУ, 2015. – С. 336–343.

105. **Этнические особенности гражданской культуры населения белорусско-российского пограничья (на примере Могилёвского региона)** / И. А. Пушкин // **Бубриховские чтения: гуманитарные науки на Европейском Севере: материалы научной конференции**, Петрозаводск, 1–2 октября 2015 г. / редкол.: Н. Г. Зайцева, Е. В. Захарова. – Петрозаводск, 2015. – С. 143–147.

106. **Як Магілёў мог стаць сталіцай Беларусі ў 1917 годзе** / І. А. Пушкін // **Гісторыя Магілёва: мінулае і сучаснасць: зборнік навуковых прац удзельнікаў IX Міжнароднай навуковай канферэнцыі**, Магілёў, 25–26 чэрвеня 2015 г. / уклад.: А. М. Бацюкоў, І. А. Пушкін. – Магілёў: МДУХ, 2015. – С. 135–141.

107. **Гісторыя падрыхтоўкі кадраў для грамадскага харчавання ў савецкай Беларусі** / І. А. Пушкін // Качество подготовки специалистов в техническом университете: проблемы, перспективы, инновационные подходы: материалы III Международной научно-методической конференции, Могилёв, 24–25 ноября 2016 г. / редкол.: А. С. Носиков (отв. ред.). – Могилёв: МГУП, 2016. – С. 312–313.

108. **Деятельность областных отделов переселения по организации и проведению переселения сельскохозяйственного населения Белоруссии в колхозы Карело-Финской ССР** / И. А. Пушкин // Роль науки в решении проблем региона и страны: фундаментальные и прикладные исследования: материалы Всероссийской научной конференции с международным участием, посвященной 70-летию КарНЦ РАН, Петрозаводск, 24–27 мая 2016 г. – Петрозаводск: Изд-во КарНЦ РАН, 2016. – С. 521–524.

109. **Лёс царкоўнай маёмасці храмаў Магілёўшчыны ў Савецкі час** / І. А. Пушкін // Религия и мораль: традиции в духовной культуре Беларуси: сборник материалов республиканской научно-практической конференции, Могилёв, 20 апреля 2016 г. / редкол.: И. А. Старовойтова [и др.]; под общ. ред. Л. А. Рябовой. – Могилёв: УО «МГОИРО», 2016. – С. 17–20.

110. **Письма переселенцев как источник информации о жизни белорусов в колхозах Карело-Финской ССР** / И. А. Пушкин // Роль науки в решении проблем региона и страны: фундаментальные и прикладные исследования: материалы Всероссийской научной конференции с международным участием, посвященной 70-летию КарНЦ РАН, Петрозаводск, 24–27 мая 2016 г. – Петрозаводск: Изд-во КарНЦ РАН, 2016. – С. 525–528.

111. **Рэлігійныя абшчыны нацыянальных меншасцей ў перыяд станаўлення і развіцця БССР (1920–1930-я гг.)** / І. А. Пушкін // Этноконфессиональные процессы в истории Беларуси: сборник научных статей по итогам республиканской научно-теоретической конференции, Минск, 9 декабря 2016 г. / Бел. нац. техн. ун-т; редкол.: В. А. Божанов, С. В. Боголейша; научн. ред. В. А. Божанов. – Минск: БНТУ, 2016. – С. 167–175.

112. **Становішча і эвалюцыя асноўных форм і метадаў па-за культавай дзейнасці рэлігійных абшчын нацыянальных меншасцей БССР у 1930-я гг.** / І. А. Пушкін // Религиоведение в системе социально-гуманитарного знания и образования: сборник материалов научно-практической конференции / под общ. ред.: О. В. Дьяченко, В. В. Старостенко. – Могилёв: УО «МГОИРО», 2016. – С. 45–59.

113. **Вытворчасць сыру ў Беларусі ў XVI–XX стст.** / І. А. Пушкін // Техника и технология пищевых производств: тезисы докладов XI Международной научно-технической конференции, Могилёв, 20–21 апреля 2017 г. / Мог. гос. ун-т

продовольствия; редкол.: А. В. Акулич (отв. ред.). – Могилёв: МГУП, 2017. – С. 186–187.

114. **Грамадска-палітычныя і міжнацыянальныя адносіны ў сферы падрыхтоўкі кадраў Магілёва** / І. Пушкін // Гісторыя Магілёва: мінулае і сучаснасць: зборнік навуковых прац удзельнікаў X Міжнароднай навуковай канферэнцыі, Магілёў, 25–26 мая 2017 г. / уклад.: А. М. Бацуюкоў, І. А. Пушкін. – Магілёў: МДУХ, 2017. – С. 370–376.

115. **Склад і змяняльнасць работнікаў кіруючага апарата органаў дзяржаўнага кіравання, прамысловых прадпрыемстваў і аб'яднанняў БССР (1970–1980-я гг.)** / І. А. Пушкін // Романовские чтения – 12: сборник статей Международной научной конференции / под общ. ред. А. С. Мельниковой. – Могилёв: МГУ им. А. А. Кулешова, 2017. – С. 120–122.

116. **Магдэбургскія гарады Магілёўшчыны: традыцыі і сучаснасць** / І. А. Пушкін // Актуальные проблемы источниковедения : материалы IV Международной научно-практической конференции к 420-летию дарования городу Витебску магдебургского права, Витебск, 20–21 апреля 2017 г. / Витеб. гос. ун-т; редкол.: А. Н. Дулов, М. Ф. Румянцева (отв. ред.) [и др.]. – Витебск: ВГУ имени П.М. Машерова, 2017. – С. 359–361.

117. **Актывізацыя этнічнай самасвядомасці польскага і літоўскага насельніцтва Беларусі пад уплывам візітаў Папы Рымскага Яна Паўла II у ПНР** / І. А. Пушкін // Studia internationalia: Материалы VI междунар. науч. конф. «Западный регион России в международных отношениях X–XX вв.», Брянск, 9–11 ноября 2017 г. – Брянск: РИО БГУ, 2017. – С. 203–210.

118. **Новые архивные источники по истории повстанческого движения в Восточной Беларуси** / И. А. Пушкин // Россия и Беларусь: история и культура в прошлом и настоящем: материалы Международной научной конференции «Россия и Беларусь на историческом перепутье, 1917–1922 гг.», Смоленск, 19–21 октября 2017 г. / под ред. Е. В. Кодина. – Вып. 2. – Смоленск: Изд-во СмолГУ, 2017. – С. 270–276.

119. **Кадровы патэнцыял прамысловасці напярэдадні адкрыцця Магілёўскага тэхналагічнага інстытута** / І.А. Пушкін // Техника и технология пищевых производств: материалы XII Международной научно-технической конференции, Могилёв, 19–20 апреля 2018 г. В 2 т. / Учреждение образования «Могилёвский государственный университет продовольствия»; редкол.: А. В. Акулич (отв. ред.). – Могилёв: МГУП, 2018. – Т. 1. – С. 91–92.

Артыкулы ў энцыклапедыях

1. **Ігацій Аксяновіч-Старушыч** / Ігар Пушкін // Энцыклапедыя гісторыі Беларусі: У 6 т. Т. 3. / Беларус. энцыкл.; рэдкал.: Г. П. Пашкоў (галоўны рэд.) [і інш.]. – Мінск: БелЭн., 1996. – С. 472.
2. **Іеранім Ваўчанскі** / Ігар Пушкін // Энцыклапедыя гісторыі Беларусі: У 6 т. Т. 3 / Беларус. энцыкл.; рэдкал.: Г. П. Пашкоў (галоўны рэд.) [і інш.]. – Мінск: БелЭн., 1996. – С. 474.
3. **Іоакім Дыяканаў** / Ігар Пушкін // Энцыклапедыя гісторыі Беларусі: У 6 т. Т. 3 / Беларус. энцыкл.; рэдкал.: Г. П. Пашкоў (галоўны рэд.) [і інш.]. – Мінск: БелЭн., 1996. – С. 463.
4. **Іосіф Бабрыковіч-Капет-Анехожскі** / Ігар Пушкін // Энцыклапедыя гісторыі Беларусі: У 6 т. Т. 3 / Беларус. энцыкл.; рэдкал.: Г. П. Пашкоў (галоўны рэд.) [і інш.]. – Мінск: БелЭн., 1996. – С. 502.
5. **Іосіф Ваўчанскі** / Ігар Пушкін // Энцыклапедыя гісторыі Беларусі: У 6 т. Т. 3 / Беларус. энцыкл.; рэдкал.: Г. П. Пашкоў (галоўны рэд.) і інш. – Мінск: БелЭн., 1996. – С. 502.
6. **Іосіф Канановіч-Гарбацкі** / Ігар Пушкін // Энцыклапедыя гісторыі Беларусі: У 6 т. Т. 3 / Беларус. энцыкл.; рэдкал.: Г. П. Пашкоў (галоўны рэд.) [і інш.]. – Мінск: БелЭн., 1996. – С. 502.
7. **Кузменка Міхаіл Сямёнавіч** / Ігар Пушкін // Энцыклапедыя гісторыі Беларусі: У 6 т. Т. 4 / Беларус. энцыкл.; рэдкал.: Г. П. Пашкоў (галоўны рэд.) [і інш.]. – Мінск: БелЭн., 1997. – С. 290.
8. **Магілёўская брацкая друкарня** / Ігар Пушкін // Энцыклапедыя гісторыі Беларусі: У 6 т. Т. 5 / Беларус. энцыкл.; рэдкал.: Г. П. Пашкоў (галоўны рэд.) [і інш.]. – Мінск: БелЭн., 1999. – С. 16–17.
9. **Магілёўская губернская друкарня** / Ігар Пушкін // Энцыклапедыя гісторыі Беларусі: У 6 т. Т. 5 / Беларус. энцыкл.; рэдкал.: Г. П. Пашкоў (галоўны рэд.) [і інш.]. – Мінск: БелЭн., 1999. – С. 18–19.
10. **Магілёўская даўніна** / Ігар Пушкін // Энцыклапедыя гісторыі Беларусі: У 6 т. Т. 5. / Беларус. энцыкл.; рэдкал.: Г. П. Пашкоў (галоўны рэд.) [і інш.]. – Мінск: БелЭн., 1999. – С. 20.

11. **Магілёўская друкарня** / Ігар Пушкін // Энцыклапедыя гісторыі Беларусі: У 6 т. Т. 5 / Беларус. энцыкл.; рэдкал.: Г. П. Пашкоў (галоўны рэд.) [і інш.]. – Мінск: БелЭн., 1999. – С. 20.
12. **Магілёўская духоўная семінарыя** / Ігар Пушкін // Энцыклапедыя гісторыі Беларусі: У 6 т. Т. 5 / Беларус. энцыкл.; рэдкал.: Г. П. Пашкоў (галоўны рэд.) [і інш.]. – Мінск: БелЭн., 1999. – С. 20.
13. **Магілёўская праваслаўная епархія** / Ігар Пушкін // Энцыклапедыя гісторыі Беларусі: У 6 т. Т. 5 / Беларус. энцыкл.; рэдкал.: Г. П. Пашкоў (галоўны рэд.) [і інш.]. – Мінск: БелЭн., 1999. – С. 21.
14. **Могилёвские губернские ведомости** / Ігар Пушкін // Энцыклапедыя гісторыі Беларусі: У 6 т. Т. 5 / Беларус. энцыкл.; рэдкал.: Г. П. Пашкоў (галоўны рэд.) [і інш.]. – Мінск: БелЭн., 1999. – С. 219.
15. **Музей гісторыі Магілёва** / Ігар Пушкін // Энцыклапедыя гісторыі Беларусі: У 6 т. Т. 5 / Беларус. энцыкл.; рэдкал.: Г. П. Пашкоў (галоўны рэд.) [і інш.]. – Мінск: БелЭн., 1999. – С. 233.
16. **Магілёўская акруга** / Ігар Пушкін // Энцыклапедыя гісторыі Беларусі: У 6 т. Т. 5 / Беларус. энцыкл.; рэдкал.: Г. П. Пашкоў (галоўны рэд.) [і інш.]. – Мінск: БелЭн., 1999. – С. 15.
17. **Палхоўскі Серапіён** / Ігар Пушкін // Энцыклапедыя гісторыі Беларусі. У 6 т. Т. 5 / Беларус. энцыкл.; рэдкал.: Г. П. Пашкоў (галоўны рэд.) [і інш.]. – Мінск: БелЭн., 1999. – С. 392.
18. **Магілёўская акруга** / Ігар Пушкін // Беларуская энцыклапедыя. У 18 т. Т. 9 / рэдкал.: Г. П. Пашкоў [і інш.]. – Мінск: БелЭн., 1999. – С. 454.
19. **Магілёўская брацкая друкарня** / Ігар Пушкін // Беларуская энцыклапедыя / У 18 т. Т. 9 / рэдкал.: Г. П. Пашкоў [і інш.]. – Мінск: БелЭн., 1999. – С. 455.
20. **Магілёўская губернская друкарня** / Ігар Пушкін // Беларуская энцыклапедыя: У 18 т. Т. 9 / рэдкал.: Г. П. Пашкоў [і інш.]. – Мінск: БелЭн., 1999. – С. 457.
21. **Магілёўская даўніна** / Ігар Пушкін // Беларуская энцыклапедыя: У 18 т. Т. 9 / рэдкал.: Г. П. Пашкоў [і інш.]. – Мінск: БелЭн., 1999. – С. 457–458.
22. **Магілёўская друкарня** / Ігар Пушкін // Беларуская энцыклапедыя: У 18 т. Т. 9 / рэдкал.: Г. П. Пашкоў [і інш.]. – Мінск: БелЭн., 1999. – С. 458.

23. **Магілёўская праваслаўная епархія** / Ігар Пушкін // Беларуская энцыклапедыя : У 18 т. Т. 9 / рэдкал.: Г. П. Пашкоў [і інш.]. – Мінск: БелЭн., 1999. – С. 459.
24. **Могилёвские губернские ведомости** / І. А. Пушкін // Беларуская энцыклапедыя: У 18 т. Т. 10 / рэдкал.: Г. П. Пашкоў [і інш.]. – Мінск: БелЭн., 2000. – С. 510.
25. **Музей гісторыі Магілёва** / І. А. Пушкін // Беларуская энцыклапедыя : У 18 т. Т. 11 / рэдкал.: Г. П. Пашкоў [і інш.]. – Мінск: БелЭн., 2000. – С. 12.
26. **Могилёвский Свято–Никольский женский монастырь** / И. А. Пушкин // Русская Православная Церковь. Монастыри: энцикл. справ. / под общ. ред. архиепископа Бронницкого Тихона; сост.: А. В. Никольский. – М.: Изд-во Московской Патриархии: Республика, 2000. – С. 275–276.
27. **Анатолий (Мартыновский Августин Васильевич)** / И. А. Пушкин // Православная энциклопедия. Т.2.; Алексей, человек Божий – АНФИМ. – М.: ЦНЦ РПЦ "Православная энциклопедия", 2001. – С. 272.
28. **Арсень Бярло** / І. А. Пушкін // Рэлігія і царква на Беларусі: энцыкл. давед. / рэдкал.: Г. П. Пашкоў [і інш.]. – Мінск: БелЭн., 2001. – С.19–20.
29. **Іосіф Бабрыковіч-Капет-Анехожскі** / І. А. Пушкін // Рэлігія і царква на Беларусі: энцыкл. давед. / рэдкал.: Г. П. Пашкоў [і інш.]. – Мінск: БелЭн., 2001. – С. 131.
30. **Іосіф Ваўчанскі** / І. А. Пушкін // Рэлігія і царква на Беларусі: энцыкл. давед. / рэдкал.: Г. П. Пашкоў [і інш.]. – Мінск: БелЭн., 2001. – С. 131.
31. **Іосіф Канановіч–Гарбацкі** / І. А. Пушкін // Рэлігія і царква на Беларусі: энцыкл. давед. / рэдкал.: Г. П. Пашкоў [і інш.]. – Мінск: БелЭн., 2001. – С.131–132.
32. **Кузьменка Міхаіл Сяменавіч** / І. А. Пушкін // Рэлігія і царква на Беларусі: энцыкл. давед. / рэдкал.: Г. П. Пашкоў [і інш.]. – Мінск: БелЭн., 2001. – С. 169–170.
33. **Магілёўская духоўная семінарыя** / І. А. Пушкін // Рэлігія і царква на Беларусі: энцыкл. давед. / рэдкал.: Г. П. Пашкоў [і інш.]. – Мінск: БелЭн., 2001. – С.185–186.
34. **Магілёўская праваслаўная епархія** / І. А. Пушкін // Рэлігія і царква на Беларусі: энцыкл. давед. / рэдкал.: Г. П. Пашкоў [і інш.]. – Мінск: БелЭн., 2001. – С. 186.

35. **Магілёўскі Свята–Мікольскі жаночы манастыр** / І. А. Пушкін // Рэлігія і царква на Беларусі: энцыкл. давед. / рэдкал.: Г. П. Пашкоў [і інш.]. – Мінск: БелЭн., 2001. – С. 189.
36. **Нелюбовіч-Тукальскі Іосіф** / І. А. Пушкін // Рэлігія і царква на Беларусі: энцыкл. давед. / рэдкал.: Г. П. Пашкоў [і інш.]. – Мінск: БелЭн., 2001. – С. 225.
37. **Феадосій Васілевіч** / І. А. Пушкін // Рэлігія і царква на Беларусі: энцыкл. давед. / рэдкал.: Г. П. Пашкоў [і інш.]. – Мінск: БелЭн., 2001. – С. 338.
38. **Магілёўскі Свята-Мікольскі жаночы манастыр** / І. Пушкін // Энцыклапедыя гісторыі Беларусі. У 6 т. Т. 6. Кн. 2 / Беларус. энцыкл.; рэдкал.: Г. П. Пашкоў (галоўны рэд.) [і інш.]. – Мінск: БелЭн., 2003. – С. 411.
39. **Феадосій Васілевіч** / І. Пушкін // Энцыклапедыя гісторыі Беларусі. У 6 т. Т. 6. Кн. 2 / Беларус.энцыкл.; рэдкал.: Г. П. Пашкоў (галоўны рэд.) [і інш.]. – Мінск: БелЭн., 2003. – С. 28.
40. **Філіповіч Іеранім Іосіфавіч** / І. Пушкін // Энцыклапедыя гісторыі Беларусі. У 6 т. Т. 6. Кн. 2 / Беларус. энцыкл.; рэдкал.: Г. П. Пашкоў (галоўны рэд.) [і інш.]. – Мінск: БелЭн., 2003. – С. 40.
41. **Арсень Бярло** / І. Пушкін // Энцыклапедыя гісторыі Беларусі. У 6 т. Т. 6. Кн. 2 / Беларус. энцыкл.; рэдкал.: Г. П. Пашкоў (галоўны рэд.) [і інш.]. – Мінск: БелЭн., 2003. – С. 322.
42. **Ігнацій Аксяновіч-Старушыч** / І. Пушкін // Вялікае княства Літоўскае: Энцыклапедыя. У 2 т. Т. 1 / рэдкал.: Г. П. Пашкоў (гал. рэд.) і інш. – Мінск: БелЭн, 2005. – С. 663.
43. **Іеранім Ваўчанскі** / І. Пушкін // Вялікае княства Літоўскае: Энцыклапедыя. У 2 т. Т. 1 / рэдкал.: Г. П. Пашкоў (гал. рэд.) і інш. – Мінск: БелЭн, 2005. – С. 664.
44. **Іоакім Дыяканаў** / І. Пушкін // Вялікае княства Літоўскае: Энцыклапедыя. У 2 т. Т. 1 / рэдкал.: Г. П. Пашкоў (гал. рэд.) і інш. – Мінск: БелЭн, 2005. – С. 662.
45. **Іосіф Бабрыковіч-Капет-Анехожскі** / І. Пушкін // Вялікае княства Літоўскае: Энцыклапедыя. У 2 т. Т. 1 / рэдкал.: Г. П. Пашкоў (гал. рэд.) і інш. – Мінск: БелЭн, 2005. – С. 676.
46. **Іосіф Канановіч-Гарбацкі** / І. Пушкін // Вялікае княства Літоўскае: Энцыклапедыя. У 2 т. Т. 1 / рэдкал.: Г. П. Пашкоў (гал. рэд.) і інш. – Мінск: БелЭн, 2005. – С. 676.

47. **Юсіф Ваўчанскі** / І. Пушкін // Вялікае княства Літоўскае: Энцыклапедыя. У 2 т. Т. 1 / рэдкал.: Г. П. Пашкоў (гал. рэд.) і інш. – Мінск: БелЭн, 2005. – С. 676.
48. **Магілёўская праваслаўная епархія** / І. Пушкін // Вялікае княства Літоўскае: Энцыклапедыя. У 2 т. Т. 2 / рэдкал.: Г. П. Пашкоў (гал. рэд.) і інш. – Мінск: БелЭн, 2006. – С. 247.; 2007. – С.247.
49. **Серапіён Палхоўскі** / І. Пушкін // Вялікае княства Літоўскае: Энцыклапедыя. У 2 т. Т. 2 / рэдкал.: Г. П. Пашкоў (гал. рэд.) і інш. – Мінск: БелЭн, 2006. – С. 566.; 2007. – С. 566.
50. **Феадосій Васілевіч** / І. Пушкін // Вялікае княства Літоўскае: Энцыклапедыя. У 2 т. Т. 2 / рэдкал.: Г. П. Пашкоў (гал. рэд.) і інш. – Мінск: БелЭн, 2006. – С. 700.; 2007. – С. 700.
51. **Магілёўская даўніна** / І. А. Пушкін // Беларускі фальклёр: энцыклапедыя: У 2 т. Т. 2: Лабараторыя традыцыйнага мастацтва – «Яшчур» / рэдкал.: Г. П. Пашкоў [і інш.]. – Мінск: БелЭн., 2006. – С. 76.
52. **Могилёвские губернские ведомости** / І. А. Пушкін // Беларускі фальклёр: энцыклапедыя: У 2 т. Т. 2: Лабараторыя традыцыйнага мастацтва – «Яшчур» / рэдкал.: Г. П. Пашкоў [і інш.]. – Мінск: БелЭн., 2006. – С. 172.
53. **Арсеній Берло** / І. А. Пушкін // Рэспубліка Беларусь: энцыклапедыя: В 6 т. Т. 2 / редкол.: Г. П. Пашков [и др.]. – Минск: БелЭн., 2006. – С. 137.
54. **Ігнацій Аксяновіч-Старушыч** / І. Пушкін // Вялікае княства Літоўскае: энцыклапедыя. У 2 т. Т. 1 / рэдкал.: Г. П. Пашкоў (гал. рэд.) [і інш.]. – 2-е выд. – Мінск: БелЭн., 2007. – С. 663.
55. **Іеранім Ваўчанскі** / І. Пушкін // Вялікае княства Літоўскае: энцыклапедыя. У 2 т. Т. 1 / рэдкал.: Г. П. Пашкоў (гал. рэд.) [і інш.]. – 2-е выд. – Мінск: БелЭн., 2007. – С. 664.
56. **Іоакім Дыяканаў** / І. Пушкін // Вялікае княства Літоўскае: энцыклапедыя. У 2 т. Т. 1 / рэдкал.: Г. П. Пашкоў (гал. рэд.) [і інш.]. – 2-е выд. – Мінск: БелЭн., 2007. – С. 662.
57. **Юсіф Бабрыковіч-Капет-Анехожскі** / І. Пушкін // Вялікае княства Літоўскае: энцыклапедыя. У 2 т. Т. 1 / рэдкал.: Г. П. Пашкоў (гал. рэд.) [і інш.]. – 2-е выд. – Мінск: БелЭн., 2007. – С. 676.

58. **Іосіф Ваўчанскі** / І. Пушкін // Вялікае княства Літоўскае: энцыклапедыя. У 2 т. Т. 1 / рэдкал.: Г. П. Пашкоў (гал. рэд.) [і інш.]. – 2-е выд. – Мінск: БелЭн., 2007. – С. 676.

59. **Іосіф Канановіч-Гарбацкі** / І. Пушкін // Вялікае княства Літоўскае: энцыклапедыя. У 2 т. Т. 1 / рэдкал.: Г. П. Пашкоў (гал. рэд.) [і інш.]. – 2-е выд. – Мінск: БелЭн., 2007. – С. 676.

60. **Могилёвская православная епархія** / И. А. Пушкин // Республика Беларусь: энциклопедия: В 6 т. Т. 5 / редкол.: Г. П. Пашков [и др.]. – Минск: БелЭн, 2007. – С. 149.

61. **Могилёвской Николаевской церкви комплекс** / А. Н. Колосовская, И. А. Пушкин // Республика Беларусь: энциклопедия: В 6 т. Т. 5 / редкол.: Г. П. Пашков [и др.]. – Минск: БелЭн, 2007. – С. 170–171.

62. **Серапіён Палхоўскі** / І. Пушкін // Вялікае княства Літоўскае: энцыклапедыя. У 2 т. Т. 2 / рэдкал.: Г. П. Пашкоў (гал. рэд.) [і інш.]. – Мінск: БелЭн., 2007. – С. 566.

63. **Феадосій Васілевіч** / І. Пушкін // Вялікае княства Літоўскае: энцыклапедыя. У 2 т. Т. 2 / рэдкал.: Г. П. Пашкоў (гал. рэд.) [і інш.]. – Мінск: БелЭн., 2007. – С. 700.

Навукова-метадычныя распрацоўкі

1. **Гістарычная і культурная спадчына горада Магілёва** : курс лекцый для студэнтаў усіх спецыяльнасцей дзённай і завочнай формы навучання / Магілёўскі дзяржаўны ўніверсітэт харчавання; склад. І. А. Пушкін. – Магілёў: МДУХ, 2006. – 150 с.

2. **Паліталогія**: курс лекцый для студэнтаў усіх спецыяльнасцей дзённай і завочнай формы навучання / Ю. М. Бубнаў, І. А. Пушкін / Магілёўскі дзяржаўны ўніверсітэт харчавання. – Магілёў, 2006. – 176 с.

3. **Гісторыя (гісторыя Беларусі ў кантэксце еўрапейскай цывілізацыі)**: канспект лекцый для студэнтаў усіх спецыяльнасцей / І. А. Пушкін; Установа адукацыі «Магілёўскі дзяржаўны ўніверсітэт харчавання». – Магілёў: МДУХ, 2014. – 137 с.

4. **Нацыянальна-дзяржаўнае будаўніцтва ў Беларусі (1917–1922 гг.)**: метадычныя парады студэнтам усіх спецыяльнасцей да практычных заняткаў / Магілёўскі тэхналагічны інстытут; склад. І. А. Пушкін. – Магілёў: МТІ, 2002. – 16 с.

5. **Беларусь у міжваенны час**: метадычныя парады студэнтам / складальнік І. А. Пушкін. – Магілёў: МДУХ, 2003. – 12 с.
6. **Беларусь у гады Другой Сусветнай вайны**: метадычныя ўказанні студэнтам / склад. І. А. Пушкін. – Магілёў: МДУХ, 2004. – 20 с.
7. **Гістарычная і культурная спадчына Магілёва**: метадычныя ўказанні студэнтам / склад. І. А. Пушкін. – Магілёў: МДУХ, 2004. – 16 с.
8. **Гісторыя Беларусі**: метадычныя ўказанні да кантрольных работ / складальнік І. А. Пушкін. – Магілёў: МДУХ, 2005. – 12 с.
9. **Паліталогія** : метадычныя ўказанні да планаў семінарскіх заняткаў для студэнтаў усіх спецыяльнасцей / склад. І. А. Пушкін, Ю. М. Бубнаў. – Магілёў: МДУХ, 2005. – 31 с.
10. **Савецкая мадэль мадэрнізацыі ў гісторыі Беларусі: Беларусь у перыяд 1950–80-х гадоў**: метадычныя парады да семінарскага занятку. / І. А. Пушкін. – Магілёў: МДУХ, 2008. – 16 с.
11. **Гісторыя Беларусі**: метадычныя ўказанні да семінарскіх заняткаў / склад. І. А. Пушкін, Н. В. Саклакова. – Магілёў: МДУХ, 2009. – 48 с.
12. **Паліталогія**: метадычныя ўказанні да плана семінарскіх заняткаў для студэнтаў усіх спецыяльнасцей / склад. І. А. Пушкін, Ю. М. Бубнаў. – Магілёў: МДУХ, 2010. – 32 с.
13. **Суверэнная Рэспубліка Беларусь ва ўмовах глабалізацыі сусветных працэсаў і асноўныя тэндэнцыі яе сацыяльна-эканамічнага развіцця**: метадычныя рэкамендацыі для студэнтаў / склад. І. А. Пушкін. – Магілёў: МДУХ, 2011. – 32 с.
14. **Гісторыя (гісторыя Беларусі ў кантэксце еўрапейскай цывілізацыі)**: метадычныя рэкамендацыі да планаў семінарскіх заняткаў для студэнтаў усіх спецыяльнасцей па абавязковым модулі / І. А. Пушкін. – Магілёў: МДУХ, 2015. – 32 с.
15. **Гістарычная і культурная спадчына горада Магілёва**: метадычныя рэкамендацыі да планаў семінарскіх заняткаў для студэнтаў усіх спецыяльнасцей дысцыпліны па выбары / І. А. Пушкін. – Магілёў: МДУХ, 2016. – 20 с.

Змест

Біяграфія.....	3
Навукова-педагагічная дзейнасць.....	4
Публікацыі аб дзейнасці І. А. Пушкіна.....	7
Асноўныя публікацыі.....	8
Манаграфіі, кнігі, зборнікі, альбомы.....	8
Артыкулы ў часопісах.....	12
Артыкулы ў зборніках навуковых прац.....	17
Справаздачы аб навукова-даследчай працы.....	26
Даклады (тэзісы) на міжнародных і рэспубліканскіх навукова-практычных канферэнцыях, семінарах, чытаннях, кангрэсах.....	27
Артыкулы ў энцыклапедыях.....	44
Навукова-метадычныя распрацоўкі.....	49

Інфармацыйнае выданне

БІБЛІЯГРАФІЧНЫ ПАКАЗАЛЬНІК
ПРАЦ І НАВУКОВЫХ ПУБЛІКАЦЫЙ

кандыдата гістарычных навук,
дацэнта кафедры гуманітарных дысцыплін

ПУШКІНА
ІГАРА АЛЯКСАНДРАВІЧА

Складальнік
Гаранінава Святлана Міхайлаўна

Рэдактар *А. А. Арлова*
Тэхнічны рэдактар *К. А. Дзянісава*

Падпісана да друку 27.12.2018.
Фармат 60×84 1/16. Гарнітура Times New Roman. Рызаграфія.
Ум. друк. арк. 3. Ул.-выд. арк. 2,7.
Тыраж 22 экз. Заказ 180.

Установа адукацыі
«Магілёўскі дзяржаўны ўніверсітэт харчавання».
Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі выдаўца, вытворцы,
распаўсюджвальніка друкаваных выданняў № 1/272 ад 04.04.2014.
Пр-т Шміта, 3, 212027, Магілёў.

Надрукавана ва ўстанове адукацыі
«Магілёўскі дзяржаўны ўніверсітэт харчавання».
Пр-т Шміта, 3, 212027, Магілёў.